

Жеңіс күні ұқты болсын!

Алатау

Газет 2000 жылдан шыға бастады

№18 (969)

07.05.2020

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

@ alatau_offset@mail.ru
alatau.aqparat
alatau_gazeti

АКЦИЯ

ЖАҚСЫПЫҚ ЖАСАУ алғасуда

Ел көлемінде өткізілген «БІЗ БІРГЕМІЗ» республикалық акциясы Алматы облысының барлық аудан-қаласында жалғасуда. Мақсат – өңірдің аз қамтылған, көпбалалы, көмекке мұқтаж жандарға қайырымдылық көрсету, қиыншылық уақытындағы мемлекет қамқорлығын азаматтарға сезіндіру.

«Біз біргеміз» республикалық акциясын Алматы облысы 19 наурыздан 5 сәуір аралығында «Nur Otan» партиясының аймақтық және аумақтық филиалдарының бастамасымен қолға алды. Осы игілікті іске «Jas Otan» жастар қанатының жастары мен еріктілері тартылды. Аз уақыт аралығында 140 миллион теңгеден астам қаржы жиналып, азық-түлік және жеке гигиена заттарын сатып алу үшін жұмсалды. Облыс көлемінде 12 мыңнан астам адамға антисептикалық құралдар, медициналық маскалар таратылды. «Nur Otan» партиясының аймақтық филиалы Кербұлақ ауданында 200 - ден астам отбасыға азық-түлік таратты. Аталмыш шараға Алматы облыстық филиалы төрағасының бірінші орынбасары Жанболат Жергенбаев қатысып, қиыншылығы бар отбасыларға Елбасының ыстық сәлемі мен партияның қамқорлығын жеткізді.

Сонымен қатар, билік партиясы ардагерлерді Жеңіс күні мерекесімен құттықтады. Жеңістің 75 жылдығына байланысты республика көлеміндегі жеңіс жалауын

желбіреткен ардагерлерге құрмет көрсету шарасы облыс-ымызда бір ай бұрын басталған болатын. Болашақ ұрпақ үшін кеудесін оққа тосқан ҰОС жауынгерлеріне құрмет «Біз біргеміз» республикалық акциясында да көрініс тапты. Көзі тірі, өткен өмірі өнегеге толы қариялар жас буынға қазір де өз білген ақылымен бөлісіп отырады. Сондай ардагердің бірі – Көксу ауданының Құрметті азаматы Николай Огнев пен Кербұлақ ауданының Құрметті азаматы Иван Ковалев. Облыстық партия филиалы төрағасының бірінші орынбасары Ж.Жергенбаев ҰОС ардагері Николай Огневтің үйіне барып, ақсақалды мерекесімен құттықтады. Өз кезегінде Н. Огнев мемлекеттің ардагерлерге көрсеткен көмегіне ризашылығын білдірді.

«Біздің жастық шағымыз сұрапыл соғысқа дөп келді. Бес жыл бойы қан майданда фашистердің көзін жоюға тырыстық. Осы жолда қаншама боздақтарымыздан айырылды. Біздің жер басып жүргеніміз солардың арқасы. Мемлекеттің біз секілді ардагерлерді ұмытпай, қалымызды біліп, көңілімізді сұрап тұрғанына қатты қуанамын. Қартын қадірлеген елдің болашағы зор. Осындай қиыншылық уақытта

көмек көрсетіп жатқандарыңызға алғыстан басқа айтарым жоқ», – дейді майдангер қарт.

Екінші бір соғыс ардагері, Кербұлақ ауданындағы көзі тірі жалғыз майдангер Иван Ковалев. Ол соғыс даласында ерліктің ерен үлгісін көрсете білген қарт жауынгер. Ковалев тізгіндеген ұшақ неміс армиясына талай мәрте әуеден соққы жасаған. Осындай батырлығының арқасында «Германияны жеңгені үшін», «Ерен ерлігі үшін» ордендерімен және «Жуков медалімен», «Соғыс ардагері» медалімен марапатталған. Филиал төрағасының бірінші орынбасары Ж. Жергенбаев соғыста көрсеткен батылдығы үшін ардагерге алғысын жеткізіп, гүл шоқтарын тарту етті.

– Ардагерлер – біздің құрмет тұтатын тұлғаларымыз. Олардың ерлік істері тарихта мәңгі қалады. Партия тарапы бұдан бұрын да оларға көмектесіп келді, бұдан былай да жалғасты көмек көрсетіліп тұрады», – деді партия өкілі.

Кездесуде партияның аудандық бастауыш партия ұйым өкілдері мен бір топ жас еріктілері болды.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

НЕГЕ?

СОЙҚАН СУДА ҚАЛҚЫП ЖҮР

Өзбекстанда болған жаңбыр мен дауылдан кейін Сырдария облысындағы Сардоба су қоймасы бөгеттерінің бірі жарылып, апат салдарынан, елді мекендерге, коммуникациялық желілер мен ауыл шаруашылығы алаңдарына үлкен залал тиген болатын. Су қоймасының жарылуы салдарынан Түркістан облысының екі ауданындағы талай елді мекен су астында қалды. Яғни, үйлер, сансыз әлеуметтік ошақтар мен кәсіпорындар іске жарамсыз күйге түсті. Дәй тұрғанмен, адам шығыны жоқ. Ал суға кеткен төрт мүлік пен дүние мүлікте есеп жоқ. Бұл – аты жаман кеселден үйден шықпай отырған түстіктегі ағайын үшін өте ауыр соққы болғаны рас. Осы тұста: «қауіптенуге негіз жоқ» деп қара халықты алдарқап келгендер айналы тілсіз жау төңкеріп тастап жатқанда қайда қалды екен деген ой қылаң берген санада... Шыны керек, ел үйін, малын тастай қашып, қыр жағалап кете барды. Арасында құжаттарын алып үлгермегендер де жетіп артылады. Өлместің күнін кешкен дүйім ел жанын шүберекке түйіп, қырды паналағанда билік басы Өзбекстанға көңіл айтып, көмек сайлап, бұл ісімен де таң қалдырды. Көрші елдің Президенті жұртпен жүздесіп, жылы сөзімен қамқөңіл болған халықтың жүрегің жылытты. Бұл сөздерден көз жасына ерік берген өзбек бауырлар өздерінің жалғыз еместігін, ел басшылығына керектігін сезінгеннен жылды емес пе?! Өздеріңіз білетіндей, өткен жылы орын алған Арыстағы жағдайда Президент Қасым-Жомарт Тоқаев өзі келіп, елге басу айтқанда

жергілікті тұрғындардың ашуы су сепкендей басылып, алаң көңілдерін сабырға жеңдіріп еді. Неге десеніз, олар ел басшылығынан қамқорлық пен мейірімді көріп, үміттенді... Ол шақта да, дәл қазіргі шақта негізгі салмақ қарапайым халықтың өзіне түсті. Тіпті бұл жағдайда аты жаман кеселге қатысты жарияланған төтенше жағдай да жайына қалды. «Бұл төңіректің түсіністік табытып, тарамай қоя тұра ма» деген елдің жанайқайын естіп жан ауырды. Сананы жаулаған сан сауалдың ішінде: «әскери шатырлардан қалашық жасауға болмас па, сосын әрбір отбасын дербес орналастыруға мүмкіндік болар еді» деген ой да қылаң берген. Бірақ, елімізде орын алған пандемияға орай бұл мүмкін емес екенін ойлап, іштей қынжылған да едік. Негізінде, әлем бойынша төтенше жағдай орын алғанда алдымен Ұлттық гвардия жетіп, елді құтқарып, шатырларға орналастырып жататын еді ғой. Ал біздің ел өзін-өзі құтқарып жатты. ...Осы оқиға туралы бір жазбаны оқығанымда жылап қалдым. Шынында да, қара қазан сойқан суда қалқып жүр, иесіз... Неге?

P.S. Бұл жазба тасқыннан зардап шеккен адамдардың жанайқайын алғаш естігенде туған еді. Алайда, «ештен де кеш жақсы» демекші, ел үніне құлақ түріліп, билік пен халық жаппай көмек қолын созуға кірісіп те кетті. Алдағы уақытта осындай оқыс оқиға орын алған жағдайда бірден көмек қолын созуға асықсақ екен...

С. ӘЙТЕНОВА.

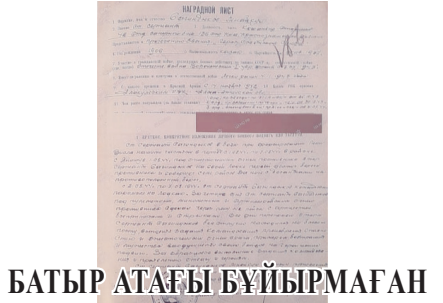
АНДАТПА

ҚАЙЫРЫМДЫ ІС 4-бет

КӘСІПКЕРДІҢ КӨМЕГІ

ЕРЛІККЕ – ТАҒЫМ 7-бет

БАТЫР АТАҒЫ БҰЙЫРМАҒАН алакөлдік қос баһадүрді білесіз бе?

ГЕНДЕРНОЕ РАВЕНСТВО 10-стр

ПОЧЕМУ ЭТО ВАЖНО?!

АШЫҚ ӘҢГІМЕ 11-бет

«ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ ҚЫЗМЕТ ЕТУДІ ЖАЛҒАСТЫРА БЕРЕМІН»

ЖОЛ КАРТАСЫ АЯСЫНДА

22,8 МЫҢ АДАМ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТЫЛАДЫ

Өңір бойынша жұмыспен қамту жол картасын сапалы әрі мерзімінде жүзеге асыру мақсатында жұмыссыздар тізімі жасалып, оған 13 334 адам енгізіліпті. тізімде жұмыссыз жастар да бар. өңірдегі құрылыс колледждерін бітірушілер де жол картасын жүзеге асыру ісіне тартылады.

Бұл туралы облыс әкімі А.Баталовтың қатысуымен өткен селекторлық жиында облыс әкімінің орынбасары Батыржан Байжұманов мәлім етті. Оның сөзінше, Жұмыспен

қамту жол картасын жүзеге асыру мақсатында жасалған жұмыссыздар тізіміндегі 13 334 мың адамның 3 228-і 29 жасқа дейінгілер болып табылады. Ал соның ішіндегі 1744-і Алматы

қаласы маңындағы аумақтарда тұратын жұмыссыз жастар екен.

Бүгінгі таңда өңірде 20 мобильді рекруттық бекет құрылып, жұмыс істеуде. Солар арқылы Жұмыспен қамту жол картасына қатысты 9 865 адамға кеңес беріліп, 165 адам жұмысқа орналастырылыпты. 175 жобада 2 397 жұмыс орны құрылып, жұмыспен қамту орталықтары арқылы 1 198 адам жұмысқа тұрған. Соның 350-і Алматы маңындағы елді мекендерде

тұратын жұмыссыз жастар болдып отыр. Сол секілді Жол картасы жобаларының құрылысы мен қайта жаңғырту кезеңдеріне облыстағы 5 құрылыс колледжінің 205 бітірушісі де тартылмақшы. Олардың қатарында тас қалаушы, жалпы құрылыс жұмыстарының шебері, ағаш шебері, құрылысшы-ағаш ұстасы, сылақшы, қаңқа қаптау конструкцияларын монтаждаушы, әктеуші, техник құрылысшы, гидротехник құрылысшы мамандары бар екені де баса

айтылды. Негізінде «Жұмыспен қамту 2020 жол картасы» бағдарламасы шеңберінде облыста 22,8 мың адамды жұмыспен қамту жоспарланыпты. Соның ішінде 1,8 мыңы тұрақты жұмыс орны болмақ. Және соның 10,5 мың адамы жұмыспен қамту орталықтары арқылы жұмысқа орналастырылады деп күтілуде.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ІЗГІЛІК ЖОЛЫНДА

ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ - ҚАДІРЛІ ІС

Алматы облысындағы Қазақстан халқы Ассамблеясы төтенше жағдайға байланысты ұйымдастырылып жүрген қайырымдылық шараларына қолдау көрсетіп, барынша атсалысуда.

ымдылық жұмыстары алдағы уақытта да жалғасын таба бермек. Қазір аймақтағы Ассамблея жанындағы аудандық, қалалық Аналар кеңесі «Біз біргеміз» акциясына белсенді қатысуда. Мәселен, осыған дейін Текелі қаласында 870 дана бетперде тігіп, таратса, Панфилов ауданы, Сарыбел, Тұрпан және Әулиеағаш ауылдарында 150-ден астам бетперде тігіліп, тегін үлестірілген. Ақсу ауданы, Қарашілік ауылында да 300 бетперде тігіп, жағдайы төмен 60 отбасына азық-түлік себеттерімен қамтамасыз етіпті. Сонымен бірге, облыстық

Ассамблеяның баспасөз қызметі берген мәліметіне сүйенсек, Кербұлақ ауданындағы Аналар кеңесінің мүшелері, «Ай сана» балабақшасының ұжымы тұрмысы төмен, көпбалалы отбасыларға 500 мың теңгенің азық-түлік себеттері мен 500-ге жуық бетперде тігіп, тарту еткен. Мұндай қайырымды істі Кеген ауданы, Тасашы, Шырғанақ, Жалаңаш, Қарқара, Саты ауылдық округтері де қолдаған. Олар 800-ге жуық бетперде тігіп, 370 мың теңгеге азық-түлік сатып алып, жағдайы төмен жалғызбасты, көпбалалы отбасыларына қолдау көрсеткен.

Сонымен қатар Райымбек ауданына қарасты Қайнар ауылының аналары 1500 дана, Сарыжаз ауылындағы аналар 550 дана, Қарасаз ауылындағы Аналар кеңесінің төрағасы, Қарасаз өнер мектебінің директоры ұжымымен бірігіп күнделікті 250 бетперде тігіп, халыққа тегін таратқан. Қапшағай қалалық Аналар кеңесі де 12 көпбалалы отбасына 85 мың теңгеге азық-түлік сатып алып берсе, бұған қоса Текелі қаласы, Райымбек, Панфилов, Үшарал, Талғар, Ақсу аудандары мен Тұздыбастау ауылдарындағы Аналар кеңесінің мүшелері 5000 дана бетперде тігіп, көпбалалы және мұқтаж отбасыларына жеткізіп берген.

Л. АЙДЫН.

ҚҰЛАҚҚАҒЫС
КАРАНТИН ШАРАЛАРЫ
ЖҰМСАРТЫЛАДЫ

Алматы облысында карантин шаралары кезең-кезеңімен жұмсартылмақ. Бұған қатысты облыстың бас мемлекеттік санитариялық дәрігері Қайрат Баймұхамбетов тиісті қаулы қабылдады, – деп хабарлайды Алматы облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Қаулыға сәйкес карантин шараларын жұмсарту кезеңінде Алматы облысының аумағында COVID-19 инфекциясы тіркелгеніне байланысты карантиннің күшейтілген режимі енгізілген елді мекендер мен нысандардан басқа жерлерде оптика дүкендері, тұрмыстық техника сататын дүкендер, фотосалондар, гүл сататын киоскілер, жылжымайтын мүліктерге қатысты операциялар атқаратын компаниялар, жарнама агенттіктері, сақтандыру компаниялары, ломбардтар, сол сияқты ақпараттық-коммуникациялық технологиялар компаниялары өз жұмысын бастайды.

Таңертеңгі сағат 9-дан кешкі 17.00-ге дейін тұрмыстық және электронды техникаларды жөндеу қызметін көрсететін нысандар, сол сияқты аумағы 500 м² дейінгі барлық азық-түлік дүкендері жұмыс істейді.

Шаштараздар, сұлулық салондары алдын ала жазылым бойынша қайта іске кіріседі, жұмыс кестесі сағат 9-дан 18.00-ге дейін.

Шипажайларда, балаларды сауықтыру мекемелерінде, мемлекеттік ұлттық табиғи саябақтарда, музейлерде жазғы туристік маусымға дайындық жұмыстары басталады, туристік фирмалар жұмыс істейді, бірақ әзірге туристерді қабылдауға және қызмет көрсетуге құқығы жоқ. Сол сияқты ашық алаңда көрерменсіз спорттық шаралар мен жаттығулар өткізуге рұқсат берілді.

Бұл ретте облыстың аудан, қала әкімдеріне, облыстық кәсіпкерлік және индустриалды-инновациялық даму басқармасына және облыстық «Атамекен» КҰП-ға ақпараттық арналар арқылы қызметтің шектеулерін алып тастауға бекітілген объектілерді хабардар ету, бейінді қауымдастықтардың қатысуымен бейнеконференция өткізу, ресми веб-ресурстарға қажетті ақпаратты орналастыруды қамтамасыз ету тапсырылды.

Атап өтерлігі, Алматы облысы аумағында карантин әлі алынып тасталған жоқ. Сондықтан барлық санитарлық-дезинфекциялық шаралар талаптарын қатаң сақтау қажет. Осы талаптардың бұзылуы немесе орындалмауы анықталған жағдайда төтенше жағдай кезіндегі ҚР заңнамаларына сәйкес жедел шаралар қабылданатын болады.

Жаңа қаулы өңір аумағында күшіне енді.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ЗАН АЯСЫНДА
Қаратал ауданының тәртіп сақшылары іздеудегі қылмыскерді құрықтады. Ол осы уақытқа дейін Қазақстанның бірнеше облысы мен мемлекетаралық іздеуде жүрген. Бұл туралы облыстық полиция департаментінің баспасөз қызметі хабарлады.
ҚЫЛМЫСКЕР ҚҰРЫҚТАЛДЫ

2018 жылдың 28 желтоқсанында Қарағанды облысының оңтүстік-шығыс полиция бөлімі Үштөбе қаласының 25 жастағы тумасына бөтеннің мүлкін ұрлағаны үшін іздеу жариялаған. Күдікті қаладан қашып, өзінің қылмыстық әрекеттері мен алаяқтығын әрі қарай жалғастыра берген. Осылайша, бұл азамат сегіз қылмыс бойынша Қазақстанның алты аймағында құқық қорғау органдарына белгілі болыпты. Ол қылмыс жасаған өңірлердің қатарында Алматы қаласының Алмалы, Бостандық, Медеу аудандары, Нұр-Сұлтан қаласының Байқоңыр және Алматы аудандары, сонымен қатар Ақмола, Павлодар және Алматы облыстары бар.

Қаратал аудандық полиция басқармасы, криминалдық полиция бөлімшесінің аға жедел уәкілі полиция капитаны А. Асылхановтың айтуынша келіп түскен ақпараттарды тексере отырып, соның негізінде күдіктіні құрықтаған.

«Іздеудегі азаматқа бұрын бірнеше рет сот тұтқындауға санкция берген. Қазір күдікті уақытша ұстау изоляторына қамауға алынды. Енді оның қылмыс жасады деп күдіктенген аймақтардың бәрін тергеп, тексеріп шығуға тура келеді», – дейді полиция капитаны.

Л. КӘЛІМХАН

ЖИЫН
ҰСЫНЫС БЕРІЛДІ

«Nur Otan» партиясы Ескелді аудандық филиалы Партиялық бақылау комиссиясының кезекті SKYPE желісі арқылы бейнебайланыс режимінде онлайн отырысы өткізілді.

Күн тәртібінде Сырымбет, Қаратал бастауыш партия ұйымдарының ішкі партиялық тәртіпті күшейту «Жеті серпін» бағдарламасы бойынша атқарған жұмыстары туралы және партия мүшелерінің мүшелік жарнасы туралы баяндамалары тыңдалды. Екінші күн тәртібінде елдегі төтенше жағдайға байланысты карантин режимінің сақталуы мен маңызды азық-түлік бағасының тұрақтылығы туралы тілге тиек етілді. Отырыс соңында «Біз біргеміз» акциясы аясында атқарылып жатқан іс шаралар туралы айтылды. Сондай-ақ, бастауыш партия ұйымының төрағаларына, аудандық мәслихат депутаттарына бірқатар ұсыныс берілді.

SKYPE желісі арқылы бейнебайланыс режиміндегі онлайн отырысы аудандық филиал жанындағы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі қоғамдық кеңесінде өтті. Онда аудандық жастар ресурстық орталығы жетекшісінің аудан жастарының арасында сыбайлас жемқорлықтың алдын алу мақсатында атқарылып жатқан жұмыстары туралы есебі тыңдалды. Мұнан кейін бастауыш партия ұйымының төрағаларына, аудандық жастар ресурстық орталығына бірқатар ұсыныс берілді.

Ш. ХАМИТОВ.

КОРОТКО О ГЛАВНОМ

МАУЛЕН АШИМБАЕВ ИЗБРАН СПИКЕРОМ СЕНАТА ПАРЛАМЕНТА КАЗАХСТАНА

Об этом сообщил пресс-секретарь президента республики Берик Уали. Также напомним, что 2 мая глава государства подписал указ о прекращении депутатских полномочий, Дариги Назарбаевой. Он поблагодарил её за плодотворную работу.

Маулен Ашимбаев родился 28 января 1971 года в Алматы.

Он являлся одним из инициаторов и разработчиков закона РК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам международных договоров Республики Казахстан», направленного на систематизацию и планирование процесса заключения международных договоров.

Стоит напомнить, что Ашимбаев занимал должность первого заместителя Руководителя Администрации Президента Республики Казахстан.

ДАУРЕН АБАЕВ ОСВОБОЖДЁН ОТ ДОЛЖНОСТИ

"Указом Главы государства Даурен Абаев освобождён от должности министра информации и общественного развития Республики Казахстан в связи с переходом на другую работу", - говорится в сообщении Акорды. Теперь, он назначен на должность первого заместителя Руководителя Администрации Президента Республики Казахстан.

Даурен Абаев родился 18 апреля 1979 года в Алматинской области.

Он — государственный деятель Республики Казахстан, казахстанский дипломат, являлся министром информации и общественного развития Республики Казахстан с 25 февраля 2019 года. С октября 2011 года по 6 мая 2016 года являлся Пресс-секретарем Президента Республики Казахстана, а в также Советником Главы государства.

АИДА БАЛАЕВА СТАЛА МИНИСТРОМ ИНФОРМАЦИИ И ОБЩЕСТВЕННОГО РАЗВИТИЯ

«Назначить Балаеву Аиду Галымовну Министром информации и общественного развития Республики Казахстан», - говорится в тексте Указа Главы государства. На этом посту она сменила Даурена Абаева.

Ранее, она была освобождена от должности помощника президента Республики Казахстан — заведующего Отдела по контролю за рассмотрением обращений Администрации президента Республики Казахстан.

Балаева Аида Галымовна родилась 4 июля 1974 года в Таразе.

Образование: Алматинский государственный университет имени Абая (2000), учитель русского языка и литературы, Казах-

ский национальный аграрный университет (2007), юрист.

Трудовой стаж: С 2014 по 2019 годы - заведующий Отделом внутренней политики Администрации президента РК.

С июля 2019 года по 4 мая 2020 года - помощник Президента — заведующая Отделом по контролю за рассмотрением обращений Администрации Президента Республики Казахстан.

КАЗАХСТАН ОПРОВЕРГ СЛУХИ О РАЗРАБОТКЕ БИООРУЖИЯ

В министерстве иностранных дел дали комментарий относительно деятельности Центральной референтной лаборатории (ЦРЛ). В ведомстве заявили, что в Казахстане не ведутся никакие разработки биологического оружия, а деятельность созданной в Алматы ЦРЛ направлена на обеспечение биологической безопасности.

Во внешнеполитическом ведомстве страны отметили, что участились случаи распространения в СМИ недостоверной информации в отношении деятельности в Казахстане лабораторий биологической направленности. В связи с этим в МИД заявили, что в Казахстане никакие разработки биологического оружия не проводятся. "Ответственно заявляем, что в Казахстане не ведутся никакие разработки биологического оружия, не

проводятся исследования против других государств", - говорится в официальном сообщении ведомства. В министерстве подчеркнули, что на сегодняшний день, когда система здравоохранения борется с коронавирусной инфекцией, данная лаборатория вносит важный вклад в снижение темпов распространения заболевания. "В лаборатории разработаны отечественные тест-системы для выявления новой инфекции", - уточнили в ведомстве.

«ALATAY-AQPARAT»

ПОМНИМ

ОМАРБЕК ДАУРЕНБАЕВ – УЧАСТНИК ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ, РОДИЛСЯ В 1914 ГОДУ В УШТОБЕ В КРЕСТЬЯНСКОЙ СЕМЬЕ СРЕДНЕГО ДОСТАТКА.

НИКТО НЕ ЗАБЫТ, НИЧТО НЕ ЗАБЫТО

Чуть позже семья переселилась в Кальпе. Окончил семилетку. А после семья переезжает в Кировский район в горы Шаган, поселившись на участке Сарыой. Здесь будет организован колхоз имени В. Куйбышева. Годы Великой перелома не обошли стороной родню Омарбека: двоюродный брат Сейдахмет, занимавший в свое время высокую должность в Совете Народных Комиссаров РСФСР, был репрессирован в 1937 году.

А потом началась война. Омарбек, по словам его внука Есета, воевал в пехотной части. Был призван на службу еще 1939 году. «Матушка-пехота» во время Великой Отечественной войны, была главной решающей силой на поле боя. Она прорывала оборону противника, ходила в ата-

ку, брала штурмом города и крепости, уничтожала живую силу врага, овладевала его укреплениями и удерживала потом отвоеванные позиции. Недаром солдаты гордились: «Пехота — это царица полей». Пехотинец — он стрелок и землекоп, лесоруб и строитель, когда нужно — разведчик и сапер, и сам себе санитар. За «царицу полей» не раз поднимал тост сам Верховный главнокомандующий, генералиссимус И.В.Сталин. К слову, наш герой воевал и на Волге. Там был сильно ранен, причем несколько осколков от снаряда засели в ребрах. Спасла его русская девушка, медсестра Надя. Много раз в своих молитвах вспоминал эту девушку Омарбек ата.

А потом Омарбек оказался в партизанском отряде. Возможно, во время боевых операций судьба его сводила с другим известным героем-партизаном из казахских степей батыром Касымом Кайсеновым. Однако по свидетельству родственников, дед не любил вспоминать то страшное время и много о нем никогда не рассказывал. Возможно, более разговорчив он был во время встреч с подрастающим поколением. Такие встречи часто проводили в 70-80-ых годах прошлого века.

Вернулся Омарбек с фронта в 1943, весь израненный. Его нога так и не восстановила свои функции полностью. Также пришлось удалить несколько ребер. Он был награжден орденом первой степени Великой Отечественной войны.

Женился наш герой на девушке Кульсекер. Продолжил работу в колхозе. Военный билет и другие документы, а также сведения об орденах и медалях ветерана хранятся сегодня в Военном комиссариате Каратальского района. «Отец мой Женис — старший сын, родился в феврале, победного — сорок пятого, а всего у четы Дауренбаевых родилось десять детей: семь мальчиков и три девочки. У Кульсекер апа сохранилась награда, подписанная уже в застойные времена Л.И. Брежневым. Это орден «Мать-героиня», - с гордостью говорит старший внук ветерана Есет. Мама была отличной рукодельницей: шила корпе, текеметы, сырмек, откииз передавая свою любовь к казахскому традицион-

му искусству дочерям. К одному из праздников Великой Победы от имени руководства области подарили деду машину — «Запорожец». Трудился ветеран бригадиром в колхозе, занимался ремонтом дорог, был завхозом в больнице села Актеке (ныне сельский округ Каблиса жырау, Коксуского района).

Сыновья Омарбека достойно продолжили дело отца: Мэлс прошел срочную — в Германии, Елис служил в Караганде, Мурат — в Ашхабаде, Жанат — в Мурманской области (г. Полярный, военный аэродром Килпъявр).

- Я был старшеклассником, когда мне нестерпимо захотелось написать портрет деда. Ведь все мы, ныне живущие под мирным небом независимого Казахстана, в неоплатном долгу, перед ветеранами. А позже восстановил портрет бабушки по памяти, - говорит Есет Женисович, к слову, работающий в системе Департамента по делам обороны областного центра.

Омарбек ата скончался 16 августа в юбилейный год сорокалетия Победы. В 1985 году в районе установили памятник ветеранам. В числе прочих здесь значится имя Омарбека Дауренбаева.

Но память о его подвиге, как и подвиге всех, кто сражался за свободу и независимость нашей Родины навечно в наших сердцах. Ибо никто не забыт, ничто не забыто!

Алина ГАТУНОК

НОВОСТИ

ОБСУДИЛИ МЕРЫ ПО ПОДДЕРЖКЕ БИЗНЕСА

Как сообщила пресс-служба областной палаты предпринимателей, предприниматели Алматинской области обсудили меры по поддержке бизнеса в режиме ЧП.

Директор региональной Палаты предпринимателей Алматинской области Асет Шахметов провел видеоконференцию с членами Регионального совета области и с представителями малого и среднего бизнеса.

В ВКС обсуждались такие темы

как налоговые преференции, финансовые меры, выполнение госорганами договорных обязательств в рамках осуществления госзакупок, механизмы гарантированного закупа продукции у отечественных сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий, льготное финансирование. Вместе с ним Асет Несипбекович озвучил как работает оперативный штаб РПП в режиме ЧП.

«Нам с начала карантинного периода поступило большое количество обращений. И мы отрабатываем каждый вопрос отдельно. Ежедневно

мы отправляем в центральный аппарат собранные нами вопросы и проблемы Республиканского значения. Соответственно Центральный аппарат принимает соответствующие решения, в связи с поступившими вопросами. Многие обращения решаются на месте. Это в основном передвижения между районами или городами», - отметил он.

Председатель Регионального совета Палаты предпринимателей Алматинской области, руководитель Совета деловых женщин, председатель Совета директоров ТОО «Алматинские краски» Римма Салыкова отметила, что в данный момент бизнес переживает не самые хорошие времена. Но государство и НПП «Атамекен» прорабатывают механизмы и меры антикризисных мероприятий.

Ш. ХАМИТОВ.

КӘСІПОРЫН

МАЙЛЫ ДАҚЫЛДАРДЫ ӨНДЕЙТІН ЗАУЫТ БОЙ КӨТЕРДІ

Талдықорғанда күнбағыс, мақсары майын мәнерлейтін жаңа зауыт жұмысын бастады. «Жетісу Мажико» деп аталатын жаңа нысан бұдан былай өңірдегі ең ірі кәсіпорындардың бірі болмақ. Төтенше жағдайға байланысты зауыт жұмысын қазірше 50 адаммен бастады. Басшылық болашақта жұмысшылар санын бес-алты есеге дейін көбейтуді көздейді. Құрылысқа бас-аяғы 5,8 миллиард теңге қаражат кеткен.

Қаладағы индустриалды аймақта орналасқан кешеннің іргесі осыдан жеті жыл бұрын қаланып, қазығы қағылған. Сол аралықта темір жол, газ, су, электр қуаты тартылыпты. Облыс әкімдігімен бірлескен жобаға екі жақ қолдарынан келген көмектерін аянып қалмаған. Инвесторлар қаржы құйса, жергілікті билік жиырма гектарға жуық аумақтың инженерлік желілерін жақсартып, қолайлы жағдай жасаған.

Өндіріс кешенінің ашылуында сөз алған аймақ басшысы жобаның маңыздылығына тоқталды. Өңірдің агро-өнеркәсібін дамытуға атсалысқан азаматтарға алғыс білдіріп, зауыт жұмысына табыс тіледі.

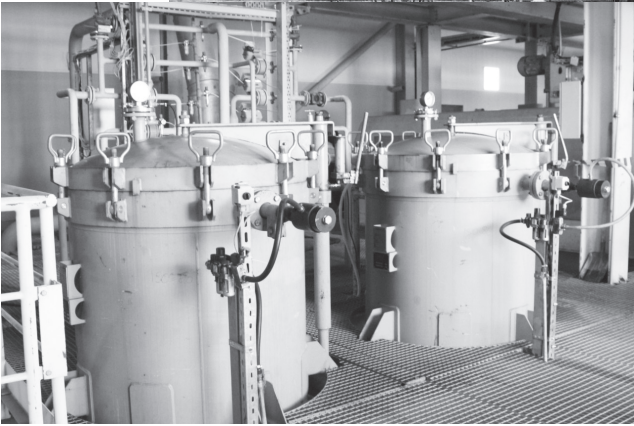
— Естеріңізде болса осыдан біраз жыл бұрын елге танымал кәсіпкерлерді өңірге инвестиция құюға шақырған едік. Міне, соның жемісін көре бастадық. Алматы облысы — агро-өнеркәсіптік аймақ. Сол бағытта ашылып отырған жаңа кәсіпорынның берері мол болмақ. Экономикалық өсімінің маңызды факторы саналатын өңдеу саласына инвестиция тартудың рөлі зор. Облысымызда қолайлы инвестициялық климат қалыптастыру және іскерлік белсенділікке тарту шаралары тұрақты жасалуда, — деді облыс әкімі.

Қазір өндіріс орнының қуаты күніне 400 тоннаға дейін өнім өндіруге қауқарлы. Шикізатты алыс та болса Шығыс Қазақстан облысы мен көршілес Ресейден сатып алады.

Бұған облыста майлы дақылдың аз егілетіндігі себеп. Облыс диқандарының еккен өнімі зауыт жұмысын толықтай қамтамасыз ете алмайды. Кәсіпорын директоры Сергей Симанов биылдан бастап олқылықтың орнын толтыруға ниетті екенін жеткізді.

— Біз сұйық май шикізатын амалсыз алыстан тасуға мәжбүрміз. Оған түрлі себеп бар. Ең бастысы — жетіспеушілік. Облыс әкімдігімен осы мәселе бойынша ортақ шешімге келдік. Алдағы уақытта Жетісу жеріндегі майлы дақыл алқабын ұлғайту, сол арқылы жергілікті шаруалардың өнімін тұтыну жоспарда. Бұл бағытта 200 мың гектар жер күнбағыс пен мақсары дақылдарын егуге істетіlmек, — дейді.

Талдықаланың индустриалды аймағында ашылып жатқан жаңа жобаның берері мол. Ол тек облыс жұртшылығын сұйық маймен толық қамдаудан сырт, республикаға, тіпті көршілес елдерге де экспорттауға мүмкіндігі бар. Айталық, лентасын қиып үлгермеген жаңа зауытқа қытайдан 5 миллион тонна сұйық майға тапсырыс келіп түскен. Зауыт болашақта дәнді дақылдардың бәрінен май тартпақ.

— Мұнда мен автоматты қондырғылардың жұмыс істеу барысын қадағалаймын. Өз басым жаңа жұмыстың төтенше жағдай кезінде қаламыздан, үйіміздің іргесінен ашылғанына қатты қуандым. Жалақысы да жақсы. Өнімдеріміз алдағы уақытта барлықтарыңыздың асханаларыңыздан табылады деген сенімдемін», — дейді ол.

Қазір зауыттағы сатып алынған жаңа жабдықтар біртіндеп іске қосылауда. Төтенше жағдай аяқталып, қалыпты өмірге қадам басқаннан соң мұнда 350-дей адамды жұмыспен қамтымақ. Кешеннің ашылу салтанатына Қазақстанның Бірінші Премьер-Министрі әрі аталмыш кәсіпорынның бас құрылтайшысы Сергей Терещенко мен кәсіпкер Темірхан Досмұхамбетов арнайы қатысып, өндіріс орнына жоғары бағаларын берді.

Айта кету керек, Талдықорғандағы индустриалды аймақ құрыларда өңірдің экономикалық көрсеткішін көтеріп, жаңа жұмыс орындарының ашылуына мұрындық болады деп жоспарланған болатын. Жаңадан ашылған «Жетісу Мажико» зауытынан басқа бұл арнайы аймақта кезек-кезеңімен іске қосылатын тағы 3 ірі инвестициялық жоба бар. Олардың жалпы құны шамамен 23 миллиард теңгені құрамақ.

А. НАЗЫМ.

ҚАЙЫРЫМДЫ ІС

КӘСІПКЕРДІН КӨМЕГІ

Алматы облысында кәсіпкер төтенше жағдайға байланысты табыссыз қалған, күнкөрісі төмен 500 отбасын азық-түлікпен қамтамасыз етті. «Қайырымдылық керуені» атты ауыр жүк көліктері облыстың үш ауданына бір апта бойы азық-түлік тасыды. Алғашқы көмек Ақсу ауданының әлеуметтік тұрғыда әлжуаз 200 отбасына теңдей бөліп берілді.

Осындай қиын кезде елдің жайын ойлап, қолұшын берген атымтай азаматқа ауыл тұрғыны Бикен Баєтова аналық алғысын білдірді.

«Басқа түскен қиыншылық кезінде ауылдан шыққан азаматтар елін ұмытпай, халыққа көмегін беруде. Осыншама азық-түлікті сатып алуға әркімнің жағдайы келмейді. Сонау Алматыдан мол дүние келеді деп ойлаппын. Осыны ойлап, көмек берген Молдияр Нұрбаев деген азамат екен. Ауыл тұрғындары атынан алғысымды білдіремін», — дейді.

Бұл өнімдер әр отбасы үшін бірнеше айға жетеді. 50 келі ұн, 25 келі күріш, 25 келі қант, 10 келі макарон, 5 литр күнбағыс майы мен 1 келі шайы тағы бар. Әр отбасына жалпы жиынтығы 116 келіден астам азық-түлік таратылды.

Алыстан жеткен аманатты алғандардың қатарында жасы тоқсанды еңсерген Биғайша Машанова да бар. «Жастар бұндай қауіпті, қиындықты көрмесін. Дерт келмесін. Қазір мына ауру қиын болуда. Күндіз-түні халқым аман болсын деп уайымдаймын. Жастар жұмыс таппай қалғанда, бұл — елге әжептәуір көмек болады. Елін

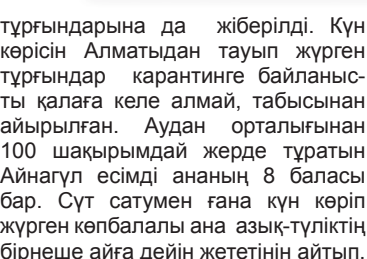
ойлаған азаматтар аман болсын», — деген әже ақ батасын берді.

Алматыдан жеткен азық-түлікті аудан әкімдігі қабылдап, жасаған тізім бойынша тұрғындарға таратты. Ал ақсулықтар ауылдан 25 жыл бұрын кетсе де елін ұмытпаған кәсіпкер Молдияр Нұрбаевтың бұл ісіне дән риза.

Ол өткен жылы өзі оқып, білім алған, 54 жыл күрделі жөндеу көрмеген Мамания мектебін толықтай жаңартқан еді. Сонымен қатар қажетті техникалық жабдықтардан бөлек білім ошағына автокөлік те алып берді.

Бұл тұста Ақсу ауданы ардагерлер алқасының төрағасы Арнай Амантаев: «Өткен жылы ауыл халқы бау-бақшасын суарсын, қиналмасын деп Молдияр Қылшықұлы халыққа 7 шақырым жерден су арнасын тартып берді. Сондай-ақ, алаштың ардақтысы Ілияс Жансүгіровтың 125 жылдығына орай аудан орталығынан ақынның алып ескерткішін тұрғызды. Енді міне, төтенше жағдай кезінде халыққа тағы қол ұшын берді. Үлкен-кішінің атынан алғыс айтамыз», — дейді.

Осындай қайырымдылық көмек Жамбыл мен Талғар аудандарының

қуанды.

«Жамбыл ауданына қарасты таудың түбіндегі Сұңқар деген 5-6 ғана үйі бар бөлімшеде тұрамыз. Мөшектеп берілген күріш, қант ұн бізге бес-алты ай азық болады. Үлкен баламыз

өнді 18 жасқа толса, кішіміз небәрі 5 жаста. Алғысымыз шексіз. Ораза айында осындай игі істі жасаған Молдияр ағамыздың отбасына амандық тілеймін. Алланың нұры жаусын», — деген ризашылығын жеткізді көпбалалы ана.

Ал қайырымдылық керуенін ұйымдастырып, қайырымды іс жасаған меценат Президенттің бастамасын қолдап, көмек қолын созу қазіргі таңда аса қажет деп есептейді.

«Президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы карантин кезінде халыққа бірнеше рет үндеу жасады. Вирустың қауіпті екенін, халыққа қиын соғып жатқанын түсіндірді. Мемлекетті дамыту жолында ел азаматтарына үміт артатынын алғашқы жолдауында да айтты. Қолында қаржысы бар әр

азамат қолдан келгенінше көмек қолын созу керек деп есептегендіктен, 60 тонна азық-түлікті алып, таратып беруді жөн санадым. Мемлекет басшысы қандай тапсырма берсе де орындауға тырысамын. Шын мықты мемлекеттен көмек сұрай бермей, елге қызмет қылуы керек», — деп ағынан жарылды Алматы облысы «Газ шаруашылықтарының қауымдастығы» заңды тұлғалар бірлестігінің төрағасы Молдияр Нұрбаев.

Жасы жетпістен асса да аттан түспеген кәсіпкер ағамыз мұнан өзге Алматының Наурызбай ауданындағы және қалаға іргелес жатқан елді мекендердегі жүз отбасына да қолұшын созып, көмек көрсетті. Сондай-ақ, елдегі орын алған төтенше жағдайға байланысты өзі басқаратын компаниядағы әлеуметтік жағдайы төмен 117 жұмысшының әрқайсысына 45 мың теңгеден қосымша ақшалай көмек берген.

Осы уақытқа дейін елдің жайын ойлап келетін меценат Молдияр Нұрбаев Талғар, Қарасай және Наурызбай аудандарын көгілдір отынмен қамтамасыз етіп келеді. Мұнымен қоса, кәсіпкер компаниядағы 300-ге тарта жұмысшыны күнделікті тегін түстендіруде.

С. ҚАСЫМБЕКҚЫЗЫ.

СЕЛЕКТОРЛЫҚ ЖИЫН

ӨНІМДІЛІКТІ АРТТЫРУ – ӨМІР ТАЛАБЫ

ОБЛЫСТА КӨКТЕМГІ ЕГІС ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ ШАМАМЕН 69,1 ПАЙЫЗЫ АЯҚТАЛҒАН. БҰЛ ТУРАЛЫ ОБЛЫСТЫҚ ӘКІМДІКТЕ ӨТКЕН СЕЛЕКТОРЛЫҚ ЖИЫНДА БЕЛГІЛІ БОЛДЫ.

Жиында облыс әкімінің орынбасары Серікжан Бескемпіров сөз алды. Оның сөзінше, «Қолдау» жүйесі арқылы берілген электронды өтініштердің негізінде 1086 ауыл шаруашылығы тауар өндірушісі ауыл шаруашылығы саласын қолдау мақсатында берілетін субсидиядан 1024,9 млн. теңге субсидия алған. Сол сияқты егіс науқанын мерзімінде әрі сапалы атқару үшін «Аграрлық несиелік корпорация» АҚ-ның «Кең Дала» бағдарламасы арқылы жыл басынан бері 78 займ алушыға 888,4 млн. теңге сома несие беріліпті.

Сондай-ақ, 11 ауыл шаруашылығы тауар өндірушілері «Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасы шеңберінде жалпы сомасы 290 млн. теңге несие алуға өтініш қалдырған. Бөлінген 19 мың тонна дизель отынының 5,3 мың тоннасы жеткізілсе, бұл ретте өңір шаруашылықтары әр литрін 165 теңгеден 4,2 мың тонна дизель отынын алып үлгерген. Мұның барлығы өз кезегінде көктемгі егіс жұмыстарының тиімді атқарылуына, аграрлық саланың алға басуына ықпал етпек, – деді ол.

Өз кезегінде өңір басшысы

Амандық Баталов егіс науқанының барысы, Ақсу, Көксу қант зауыттарының өңдеу маусымына дайындығы, жүгері мен картоп өнімділігін арттырудың мүмкіндіктері туралы сұрады. Осы тұста біраз міндеттер де жүктеді. Сондай-ақ, ол төтенше жағдай режиміне қарамастан көктемгі дала жұмыстарының кешіктірілмей мерзімінде басталғанын, бұл тұста ауыл шаруашылығы саласы алдыңғы шепке шығып отырғанын баса айтты. Алдағы уақытта атқарылар жұмыстарды осы қарқыннан түспей, жалғастыру керек екенін де тілге тиек етті.

– Біз Ақсу, Көксу қант зауыттарын, Жаркент крахмал-сірне зауытын қажетті шикізаттармен қамтамасыз етуді жолға қойдық. Күні кеше Талдықорғанда ашылған «Жетісу-

Мажико» зауытын да майлы дақылдармен, соның ішінде рапстың қажетті көлемімен жүйелі түрде қамтамасыз етуге тиіспіз. Біз жыл сайын егістік алқаптарының көлемін ұлғайтып келеміз. Мәселен, егіс алқабы былтырғыға қарағанда биыл 4,9 мың гектарға ұлғайтылып, 966,5 мың гектарға жеткізілді. Дегенмен егістіктерді көбейту мүмкіндігі шексіз емес, сондықтан алдағы уақытта біз өнім шығымын арттыру арқылы өсімді қамтамасыз етуге баса мән беруіміз керек, – деген Амандық Ғаббасұлы тиісті сала мамандарына, әсіресе, қант қызылшасы, картоп, жүгері өнімділігін ұлғайтуға бағытталған шараларды атқару туралы нақты тапсырмалар берді.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

СІЗ НЕ ДЕЙСІЗ?

БҮГІН ӘСКЕРДЕН ҚАШСА, ЕРТЕҢ ОТАНЫН САТАДЫ

Тәуелсіз қазақстан тарихындағы 7 мамыр Отан қорғаушылар күнінің маңызы зор. Халықтың тыныш ұйқысы, бейбіт өмірі үшін тойланып келетін мереке биыл мемлекеттік дәрежеде жетінші жыл аталып өтілмек. Әлем бойынша әскери қуаттылығы жағынан елулікке еркін енетін елімізде жыл сайын екі мезгіл әскерге шақыру науқаны өткізіледі.

Әскердің мығым, жинақы болуы ел қауіпсіздігінің алғы шарты. Мұнда маңыздысы шекараның шегедей мықты болуы. 13 мың шақырымнан асатын шекара шебінің мың жарым шақырымы Алматы облысында орналасқан. Оны еліміздің әр түкпірінен келген ұландар күзетеді. Бүгінгі күні Отан алдындағы борышын өтеп жүргендер дерлік тәуелсіздік құрдастары. Көктемгі әскерге шақыру науқаны әлдеқашан басталғанымен биылғы әлемдік пандемияға байланысты уақытша тоқтатылды. Азаматтардың қауіпсіздігі үшін қабылданған бұл шара өте дұрыс. Жағдай оңшалған сәттен бастап әскерге шақыру науқаны жылдағыдай жалғасын таппақ. Биыл 35 мыңға жуық сарбаз Отан қорғаушы атануы мүмкін. Қазақ-Қытай шекарасын күзеткен сарбаздың бірі – Нұрлан Наурызәлиев.

«Отан алдындағы борышымды ҰҚК қарасты шекара қызметінде өтедім. Қай жерде болмасын әскери өмір оңай емес. Күрделі әскери жаттығулардан сырт шекара болған соң оны бұзуға тырысатындар да кезігеді. Ұстау кезінде қарсыласу, күш көрсетуге дейін баратындары бар. Мен әскери борышымды өтеген жерде іргелес жатқан екі ауылды шекара сызығы ғана бөліп тұрды. Сондықтан мұнда қатер де айрықша. Сақтық, қырағылық керек. Қазір кейбір жастардың армиядан қашатынын естігенде қатты ұяламын. Меніңше, әскерден қашқан ер ертең Отанын сатады. Жалпы, әскер адамды шыңдайды, тәртіпке тәрбиелейді. Егер, әлі де әскерге шақырса қайта баруға даярмын», – дейді ол.

Нұрлан қазір білікті журналист. Қаламын қару етіп, баспасөз майданында ұлттың жоғын түгендеуде. Қай жерде болмасын қазақтың шебін ешкім бұзбауы керек деген ұстаныммен өмір сүреді. Оның ойынша Отан қорғаушы деген сөз сарбаз болуды ғана білдірмейді. Адам қай кәсіпте жүрсе де ел мен жердің адал тілекшісі болса жеткілікті.

7 мамыр – Отан қорғаушы күні деп айтылғанымен, атаулы дата еліміздегі барлық ер азаматтың ортақ мерекесі ретінде саналады. Айта кету керек, аталмыш мейрам Қазақстан Қарулы күштерінің құрылған күніне орайластырылған. Еліміздің қауіпсіздігін күзететін басты ұйым Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың Жарлығымен 1992 жылы құрылды.

А. НАЗЫМ.

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ

БІЛІМ БЕРУДЕГІ
ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯ

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ – БІЛІМ САЛАСЫНДА АУҚЫМДЫ, МАҢЫЗДЫ ЖҰМЫСТАРДЫ АТҚАРУДЫ ТАЛАП ЕТТІ. БҰЛ ЖАҒДАЙДА АТА-АНАЛАР МЕН МҰҒАЛІМДЕРДІҢҮРЕЙІН ТҮСІНУГЕ БОЛАДЫ. СЕБЕБІ, АТА-АНАЛАР БАЛАЛАРЫ ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫН ТОЛЫҚҚАНДЫ, ЖЕТІК ИГЕРЕ АЛМАЙ ҚАЛАМА ДЕГЕН ОЙДА БОЛДЫ. ӨЗ КЕЗЕГІНДЕ МҰҒАЛІМДЕР ДЕ ӨЗДЕРІНЕ ЖҮКТЕЛГЕН ЖАУАПКЕРШІЛІКТІҢ АСА МАҢЫЗДЫ ЕКЕНІН ПАЙЫМДАДЫ. ОСЫ ТҰСТА ҰСТАЗДАР ОНЛАЙН САБАҚ ЖОСПАРЛАРЫНҰЙЫМДАСТЫРЫП, ОҚУШЫНЫҢ ӨЗ БЕТІМЕН ЖҰМЫС ЖАСАУЫНА ЖАҒДАЙ ТУҒЫЗДЫ.

Қажет болған жағдайда онлайн консультация жүргізді. Ол өз кезегінде біраз қиыншылық туғызды. Мұғалім үшін әр сабақ – ашық сабақ, өйткені оқушыға емес оның ата-анасының сабаққа қатысуы мұғалім үшін екі есе жауапкершілікті талап етеді. Әр мұғалімнің сабаққа дайындығында асқан ұқыптылық, мұқияттылық пен білімі, біліктілігі, шеберлігі шыңдалды. Дегенмен, осы қиыншылықтардың бәрін жеңіп, барлық сабақ жоспар бойынша жүргізілуде. Өз кезегінде оқушылар бұл жаңа сабақ үрдісін барлығынан жақсы меңгерді. Балалардың ұялы телефонмен жұмыс жасау қабілеттері қажетке жарады. Олар еш қиындықсыз берілген тапсырмаларды орындап, бейнесабақтарды тыңдап, өз білімдерін жетілдіруде. Оқушылар ауызша берілген тапсырмаларды өздері видеоға түсіріп, кері байланыс жасаудан қиналған жоқ. Ал, біздің құрметті әріптестер берілген бұйрықты абыроймен атқаруда. Басқалай болуы мүмкін емес еді. Олар – балалар үшін күн-түн демей қызықты мәліметтерді топтастырып, кезекті құжаттарын ретке келтірді. Көп қиыншылықты артта қалдырып, жаңа оқу тәсілдерін меңгеріп, оны іс-тәжірибелерінде жүзеге асырды. Осы атқарылған жұмыстары үшін ұстаз қауымына үлкен алғысымды білдіремін.

Бұл карантиндік шара уақытша болады деген үміттемін. Келесі оқу жылында алтын ұя мектебімізде білімізді жалғастырымыз деген ойдамын.

Эльмира ИМАНБЕРДИЕВА,
№5 орта мектептің директоры.
ТЕКЕЛІ ҚАЛАСЫ

В ЧЕСТЬ ГРЯДУЩЕГО

В Казахстане официальным мужским днём является 7 мая. День защитника Отечества - событие связанное с тем, что 7 мая 1992 года президент Казахстана (который является верховным главнокомандующим) Нурсултан Назарбаев подписал указ о создании национальных вооруженных сил.

7 мая – ИСТОРИЯ ПРАЗДНИКА

Вооруженным силам Казахстана исполняется 28 лет
Именно в этот день 28 лет назад Елбасы Нурсултан Назарбаев, будучи Президентом Казахстана, подписал указ о создании национальных Вооруженных сил.
В Указе Президента РК от 7 мая 1992 года №745 говорится: "... на основе законного права на создание собственных Вооруженных сил, подтвержденного в Соглашении Совета Глав государств - участников Содружества независимых государств о Вооруженных силах и Пограничных войсках, и принимая во внимание формирование собственных Вооруженных сил другими государствами Содружества, постановляю: создать Вооруженные силы Республики Казахстан..."
"Наша задача - создать компактную, сильную армию, готовую отразить любые попытки нарушения наших границ, независимости, спокойствия нашего народа. Армия должна оттачивать свое мастерство, всегда должна быть готова выполнить любой приказ Родины", - говорил Президент Казахстана.

Первый министр обороны РК
Решающую роль в становлении и развитии армии сыграла деятельность Президента Нурсултана Назарбаева - Верховного Главнокомандующего Вооруженными силами страны. Немалые заслуги в преобразовании частей союзной армии в националь-

ную армию принадлежат первому министру обороны, генералу армии, участнику Великой Отечественной войны, Герою Советского Союза Сагадату Нурмагамбетову. Его высокий авторитет помог сохранению как материально-технической базы Вооруженных сил, так и поддержанию воинской дисциплины в целом.
"Ветеран войны, герой Советского Союза Сагадат Кожамбетович Нурмагамбетов был единственным казахом в Советской Армии в звании генерал-лейтенанта. Именно его я пригласил на должность первого министра обороны Казахстана. Возглавляя министерство с 1992 по 1995 годы, Сагадат Кожамбетович сыграл важнейшую роль в становлении нашей армии. Его опыт, высокий авторитет среди военных и безупречное служение Родине оказались столь необходимыми в то непростое время становления казахстанских Вооруженных сил. Я благодарен ему за его колоссальный труд", - сказал Нурсултан Назарбаев в ходе собрания в 2007 году.

Военная доктрина
Подготовка Военной доктрины — системы официально принятых взглядов в государстве на предотвращение войны, военное строительство, подготовку страны и ее Вооруженных сил к отражению агрессии, способы ведения вооруженной борьбы. В доктрине подчеркивалось, что Казахстан ис-

ходит из необходимости новых подходов к вопросам войны и мира, обеспечения своей военной безопасности с учетом интересов и безопасности других государств. В ней отмечалось, что непосредственную угрозу войны отодвинуть удалось, но военная опасность существует. Поэтому поддержание обороноспособности страны является важнейшей задачей государства и всего народа. Военная доктрина как составная часть военной политики государства предусматривала, с одной стороны, меры предотвращения войны, а с другой - определяла способы защиты суверенитета, независимости и территориальной целостности Республики Казахстан.
Первая Военная доктрина была утверждена Президентом и вступила в силу 11 февраля 1993 года. Утвержденная в 1993 году, первая Военная доктрина РК была основана на наличии ядерного оружия. Вторая доктрина не имела различий с предыдущей, она предусматривала участие Казахстана в глобальных войнах с огромным количеством людей, с привлечением огромных мобилизационных и людских ресурсов. Третья Военная доктрина отображает новые военно-политические реалии, дает ответы на вызовы последнего периода, связанные с необходимостью борьбы с терроризмом, экстремизмом, незаконными бандформированиями.

Блок военных законов Казахстана
9 апреля 1993 года был принят Закон "Об обороне и Вооруженных силах Республики Казахстан" — он устанавливал основы организации обороны, полномочия органов государственной власти и управления. Закон определил роль, место и задачи Вооруженных сил в общей системе обеспечения безопасности государства. 18 марта 1992 года - Закон "О мерах по социальной защите военнослужащих и лиц, уволенных с воинской службы на территории Республики Казахстан", он обеспечивал социальную защиту военнослужащих, выполняющих обязанности военной службы на территории Казахстана и лиц, уволенных с военной службы. 19 января 1993 года - Закон "О всеобщей воинской обязанности и военной службе". В Законе определены основные положения прохождения военной службы, подготовки граждан для призыва и увольнения с действительной военной службы в запас, ответственность граждан и должностных лиц за нарушение законодательства о всеобщей воинской обязанности. Были закреплены принципы комплектования армии на смешанной основе, сочетающей срочную службу по призыву и службу по контракту. Закон "О статусе и социальной защите военнослужащих и членов их семей", принятый 20 января 1993 года, законодательно закреплял статус и социальную защищенность военнослужащих, устанавливал права, свободы, обязанности и ответственность военнослужащих при исполнении воинского долга.

В мае 2003 года начат переход ВС РК на трехвидовую основу, исходя из сфер их применения: Сухопутные войска, Силы воздушной обороны, Военно-морские силы. На основе Мобильных сил образован новый род войск - Аэромобильные войска. Создан отдельный род войск - Ракетные войска и артиллерия. Сухопутные войска Вооруженных сил Казахстана делятся на четыре региональных командования: "Астана", "Восток", "Запад", "Юг".
7 мая — дата, призванная повышать престиж и имидж Вооруженных Сил Республики Казахстан как внутри страны, так и за её пределами. И несомненно, этот праздник олицетворяет и будет олицетворять впредь, одновременно летопись героических подвигов казахстанцев и преемственность традиций служения Отечеству!..

«ALATAY-AQPARAT»

В СВЯЗИ С ПОСЛЕДНИМИ СОБЫТИЯМИ

СОВЕЩАНИЕ ПОСРЕДСТВОМ ВИДЕОКОНТЕРЕНЦСВЯЗИ

Как сообщила пресс-служба областного суда, председателем Алматинского областного суда Е.Абдыкадыровым было проведено совещание посредством видеоконференцсвязи с участием судей областного, районных и приравненных к ним судов.
На повестке дня были озвучены три актуальных вопроса:
1) Отправление правосудия в условиях режима ЧП;
2) Качество составления судебных актов;
3) Формирование антикоррупционной культуры, минимизации и искоренения коррупционных проявлений.
В своем выступлении Е.Абдыкадыров акцентировал внимание на имеющиеся проблемы при отправлении правосудия в условиях ЧП и озвучил ряд вопросов по приостановлению гражданских, уголовных и административных дел.
«Несмотря на сложившуюся ситуацию, нами был составлен план работы и мы успешно адаптировались под новый, не противоречащий закону формат дистанционного рассмотрения дел. За два месяца карантина была проведена большая работа, судами Алматинской области посредством ВКС и МВКС рассмотрено 4775 дел, из них гражданских 1540, 1309 уголовных и 1926 дел об административных правонарушениях», - отметил председатель.
Е.Абдыкадыров обратил особое внимание о необходимости составления плана работы по рассмотрению

дел, качества составления судебных актов. «Несмотря на экстраординарные условия и самоотверженность судей на местах, никто не отменял законности, обоснованности и грамотного написания судебных актов и сроков рассмотрения дел. Важно строго соблюдать нормы процессуального Закона, не допускать «волокиты», которая в свою очередь граничит с судебным проступком и влечет за собой ущемление прав участников судебных процессов».
«Относительно уголовных дел - законным считается их приостановление, только если на то есть конкретные основания, установленные в Уголовно-процессуальном Кодексе Республики Казахстан», - подчеркнул председатель суда.
Также, председателям местных судов было поручено интенсивно работать во всех направлениях профилактики нарушений судебной этики, следовать принципам противодействия коррупции путем создания на местах атмосферы «нулевой» терпимости к любым проявлениям коррупции. «Такие нарушения есть нанесение вреда судебной системе, поэтому, в случае их выявления, будут приняты адекватные меры», - акцентировал Е.Абдыкадыров.
В завершении председатель областного суда призвал судей строго соблюдать санитарные меры, на период карантина исключить непосредственное проведение судебных заседаний.

Ш. БАТЫРХАНОВ.

• ЦЕННОСТИ СОХРАНИЛИ СЕМЬЮ

В Текелийский городской суд Алматинской области обратилась гражданка Ляззат (имя изменено) с иском о расторжении брака с гражданином Маратом (имя изменено), мотивируя отсутствием взаимопонимания и уважения.
В ходе судебного разбирательства выяснилось, что реальной причиной обращения в суд явились временные материальные проблемы.
Несмотря на определенные сложности при организации судебного процесса в связи с введением чрезвычайного положения, судебный процесс был проведен удаленно, в онлайн-режиме и судом были предприняты меры по примирению сторон, которые увенчались успехом.
Необходимо отметить, что судья-примиритель помимо прочего, призвал супругов не забывать о своих несовершеннолетних детях, которые могут остаться без родительской любви и ласки, что также положительно повлияло на снижение градуса конфликта.
По результатам проведенных примирительных процедур судом было утверждено соглашение об урегулировании спора в порядке медиации, поскольку стороны решили продолжить брак и сохранить семью.

СОБ.КОРР.

ЕРЛІККЕ - ТАҒЫЗЫМ

БАТЫР АТАҒЫ БҰЙЫРМАҒАН

алакөлдік қос баһадүрді білесіз бе?

«ЕШКІМ ДЕ, ЕШ НӘРСЕ ДЕ ҰМЫТЫЛМАЙДЫ» ДЕГЕН ҚҰДІРЕТТІ СӨЗДІҢ ҚАСИЕТІН УАҚЫТ ӨТКЕН САЙЫН ТҮСІНЕДІ ЕКЕНСІҢ. ҰЛЫ ОТАН СОҒЫСЫНЫҢ АЯҚТАЛҒАНЫНА 75 ЖЫЛ БОЛСА ДА, ТАРИХ ПАРАҚТАРЫНЫҢ ШАҢЫ ҚАҒЫЛЫП, БІР КЕЗДЕГІ АЛЫП ОҚИҒАЛАРДЫҢ КӨМЕСКІ КӨРІНІСТЕРІ, ТАҒДЫРЛЫ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ БЕЛГІСІЗ БЕЙНЕЛЕРІ АЙҚЫНДАЛАТЫН ТҰСТАРЫ ДА БАР ЕКЕН. СОНДАЙ БІР ЖАҒДАЙ ҰЛЫ ЖЕҢІСТІҢ 75 ЖЫЛДЫҒЫНА ОРАЙ АЛАКӨЛДІКТЕРДІҢ САНАСЫН ЖАҒҒЫРТАТЫНЫ АҚИҚАТ.

Қай заманда да «ақтандақтар» болған. Оның да ашылып, жария болар сәттері туады. Мен соның айқын куәсі болғанымды өмірімнің бір жарқын кезіне балап отырмын. Жерлестерім екі-үш жылдан бері «Алакөл» энциклопедиясын шығаруға байланысты материал жинап жүргенімді жақсы біледі. Елдегісі бар, сырттағысы бар, бұл істің маңыздылығын жете түсінген жан-жақтағы азаматтар өздеріндегі елге беймәлім ақпараттармен бөлісіп, толыққанды өңіріміздің шежіресін жазуға қолғабысын тигізіп жатыр. Қасиетті Рамазан айында майдангер батырлардың рухы қолдасын оларды! Солардың бірі – Алакөлдің Атымтайы атанған мәрт азамат Бауыржан Оспанов ауданға қатысты көптеген көмескі тақырыптардың іргесін көтерген бір топ құжатты, материалдарды, кітаптарды арнайы адам жіберіп, қолыма тиізген еді. Елдің, ердің қамын ойлап жүрген Бәукеңе мың да бір рахмет! Соларды қарап, оқып, парақтай отырып, ұлтжанды азамат Берік Әбдіғалиұлының Ресейдегі, Қазақстандағы архивтерден тапқан, алайда өзім ешқашан естімеген, оқымаған мына бір деректерді жерлестеріммен бөлісуді жөн көрдім.

Ұлы Отан соғысына 1 млн. 400 мыңдай қазақстандық қатысқан екен. Солардың тең жартысы майданнан оралмады. Соғыс жылдарында біздің 497 отандасымыз Кеңес Одағының Батыры атағына ие болыпты, олардың 280-і орыс, 96-ы қазақ, 86-ы украин, 45-і басқа ұлт өкілдері. Бірақ Батыр атағына ұсынылып, бекітілмей қалған 133 майдангердің құжаттары табылыпты, оның ішінде алакөлдік 2 азамат бар екен. Ендігі әңгіме майданда қаһармандық көрсетсе де, батыр атағы бұйырмаған қос саңлақ жөнінде болмақ. Соның бірі – Кеңес Одағының Батыры атағына екі рет ұсынылса да, батырлық атақ берілмеген аға сержант МІНАЙҚҰЛ САҒЫНДЫҚОВ (ресми құжатта Сағиндыков Мнайкул).

Мінайқұл Сағиндыков – 1906 жылы дүниеге келген, аға сержант, Киевтік Қызыл Ту орденді Б. Хмельницкий атындағы 136-атқыштар дивизиясының 42-саперлік бөлімшесінің командирі, 1942 жылы Алматы облысының Алакөл ауданынан әскерге шақырылған.

Ақ айдыңды Алакөлде есіп, тағдырдың еркімен алыстағы Янишуада жүріп, ерекше батылдық пен ерлік көрсетті. 1944 жылдың 1 тамызында ол толассыз жауған оққа қарамастан қайықпен қарсыластың лагері орналасқан жағаға бірінші болып жүзіп өтті. Бір түнде десантпен бірге өзеннің арғы жағасына жеті рет барып келді.

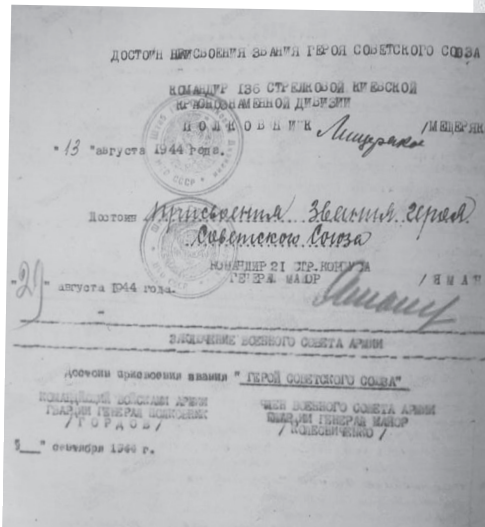
1944 жылғы тамыздың 2-сі мен 7-сі аралығында ол паромға басшылық жасады. Төрт күн ішінде аға сержант Сағиндыков жаудың пулемет, миномет және артиллериядан атқан оғына қарамастан, паромға атқыштарды, қару-жарақтарды және артиллерияны орналастырып, өзен арқылы 42 рет арғы бетке өткізді. Осы күндердің барлығында аға сержант Сағиндыков әскери міндеттерін тыңғылықты орындап, дұшпаннан төнген қауіп-қатерге және толассыз жауған оққа қарамастан, жауынгерлік қызметте болды, қаруластарын батыл әрекеттерге өзінің ерлік пен батырлық үлгісі арқылы жігерлендірді. Командалық тапсырмаларды үлгілі орындағаны және көрсеткен батылдық пен батыр-

лығы үшін 1944 жылғы 8 тамызда аға сержант МІНАЙҚҰЛ Сағиндыков Кеңес Одағының Батыры атағына ұсынылды. Ұсынысқа майор Подалка, полковник М.Мещеряков, генерал-майор Яманов қол қойса да, тек «Қызыл Ту» орденімен марапатталды.

Екінші рет М.Сағиндыков батыр атағына 1945 жылдың 31 наурызында тағы да ұсынылды. Марапаттау парағынан: «1945 жылдың 27 наурызында Мертовая Висла өзенінен өту кезінде Сағиндыков бөлімшесінің командирі бола отырып, ерекше батырлық пен әскери зеректігін көрсетті. Сағиндыков жау оғының астында қайық тауып, 6 жауынгермен бірге жау жақтағы жағаға қарай батыл түрде жүзе бастады. Сағиндыковтың басшылығындағы жауынгерлеріміздің осындай батылдығын көрген жау жүзіп келетін қайыққа қарай зеңбіректен, пулеметтен және артиллериядан оқ жаудырды. Сағиндыков өзінің бар күш-жігерін салып, жау жағындағы өзен жағасына жетіп, жауынгерлерді қайықтан түсірді. Бір минутын жоғалтпай, жолдас Сағиндыков өзен-нің бергі жағасына қайта оралып, жауынгерлерді отырғызып, оларды да жағаға жеткізді. Бір сағат ішінде Сағиндыков 7 рет ілгерінді-кейінді өтіп, 40-қа жуық жауынгерді Мертовая Висла өзенінің қарама-қарсы жағалауына жеткізді,

майданға аттанған, сержант, истребительге-танкіге қарсы 2 - ар тиллеристік полктің көздеушісі.

1944 жылғы 4 шілдеде көзсіз ерлігі үшін Кеңес Одағының Батыры атағына ұсынылған. Жауынгерді марапаттау құжатына назар аударайық: «1944 жылы 30 мамырда Яссы қаласына дұшпандар жаяу әскер мен ірі күшпен авиацияның қатты қолдауымен шабуылға шықты. Үш бағыт бойынша жаяу әскері бар 80 танк, 40 бронетранспортер ұрысқа араласты. Жақындап келіп, жаудың жаяу әскерлері бронетранспортерлерден түсіп, танктердің атқылауына сүйеніп, шабуылға шықты. Көздеуші Ахметжанов өз зеңбірегімен дәл көздеп, ауыр танктерді өртеп, 30 фашистің көзін жойды. Снарядтың жарықшағы тиіп, жолдас Ахметжанов кеудесінен жараланды. Жарасын байлап, көп ұзамай

Сағиндыков Кеңес Одағының Батыры атағына лайық».

Құжатқа майор Подалка, полковник Трудовиков, генерал-лейтенант Дратвин, генерал-майор Савков қол қойған.

Бұл жолы да М.Сағиндыковқа батыр атағы бұйырмай, тек «Қызыл Ту» орденімен марапатталды. Сөйтіп, бұрын алған «Қызыл Жұлдыз» (25.10.1943), «Қызыл Ту» (30.12.1943), 2-дәрежелі «Отан соғысы» ордендерінің (31.07.1944) үстіне тек екі «Қызыл Ту» ордені ғана қосылды.

Екінші батырымыз – Мұқаметқали АХМЕТЖАНОВ (ресми құжатта Ахмеджанов Мухамет Гали).

1921 жылы туған, Алакөл аудандық комиссариатынан аттанған, сержант, истребительге-танкіге қарсы 2 - ар тиллеристік полктің көздеушісі. 1944 жылғы 4 шілдеде көзсіз ерлігі үшін Кеңес Одағының Батыры атағына ұсынылған. Жауынгерді марапаттау құжатына назар аударайық: «1944 жылы 30 мамырда Яссы қаласына дұшпандар жаяу әскер мен ірі күшпен авиацияның қатты қолдауымен шабуылға шықты. Үш бағыт бойынша жаяу әскері бар 80 танк, 40 бронетранспортер ұрысқа араласты. Жақындап келіп, жаудың жаяу әскерлері бронетранспортерлерден түсіп, танктердің атқылауына сүйеніп, шабуылға шықты. Көздеуші Ахметжанов өз зеңбірегімен дәл көздеп, ауыр танктерді өртеп, 30 фашистің көзін жойды. Снарядтың жарықшағы тиіп, жолдас Ахметжанов кеудесінен жараланды. Жарасын байлап, көп ұзамай

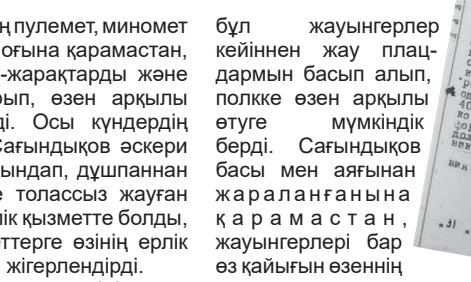
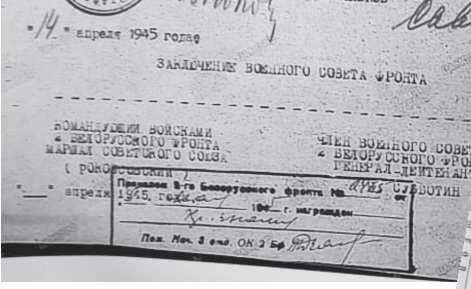
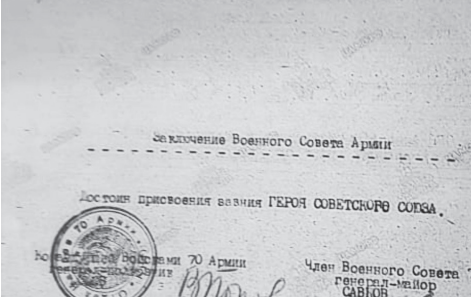
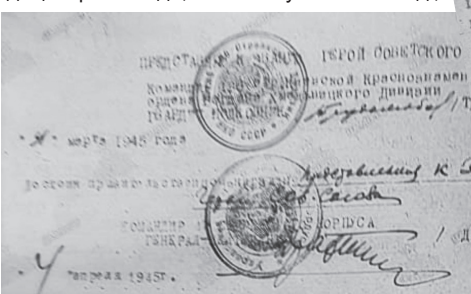
қаруын қолға алды. Жаудың жаяу әскерлеріне қарсы дүркіретіп оқ атты. Ахметжановтың отты қаруынан жау әскері қаша жөнелді. Қашқан жұртта тағы да немістің 25 солдаттың өлігі жатты. Снарядтың жарықшағы оның зеңбірегін істен шығарды. Сол жағынан фашистің танктері көрінді. Жаужүрек жауынаер еш қорықпастан ПТР-мен бірнеше рет дәл көздеп, тағы да танкті өртеп жіберді. Снаряд ПТР-дың оқпанын жұлып кетті. Сол кезде Ахметжанов өз автоматын алды да, қарсыластың жаяу әскерін атқылады. Ол 80 немістің көзін жойды».

Алайда Жоғарғы Бас қолбасшыға ұсыныс жасалып, марапаттау қағазы жіберілсе де, Мұқаметқали Ахметжановқа да батыр атағы бұйырмай, 1944 жылы 11 шілдеде «Қызыл Ту» орденімен ғана марапатталды.

Амал не, қос батырдың қан майданда жасаған ерліктері Жоғарғы Бас қолбасшылық тарапынан еленбей қалды. Өзекті өртер қандай өкініш десеңізші! Батырлар жаудан елді азат ету үшін өз өмірлерін құрбандыққа шалуға даяр болды. Олардың батырлығын жақын туыстарынан басқа ешкім де білмеген шығар, кейінгі өмірлері де жұртқа белгісіз. Ұлы Абайдың «Жақсы болсаң, жарықты кім көрмейді?» дегеніндей, олардың ерліктерін көзбен көріп, батырлығы алдында бастарын иіп, Кеңес Одағының Батыры атағына ұсынған майдандағы командирлер ұсыныстарының өзін-ақ қазақтардың жауынгерлік қуатын мойындаған зор ерлік деп бағалауымыз керек.

Майданда керемет батырлық көрсетіп, көзге түскен баһадүрлердің ұмытылып кеткен есімдерін елге оралтып, олар туралы кеңірек мақалалар жазып, кейінгі тағдырлары туралы бейнебаян түсіріп, көшелерге есімін беріп, аруақтарын ардақтауымыз қажет. Бұл жөнінде Ұлы Жеңістің 75 жылдығы мерекесінің аясында өтетін шаралар ауқымында аудан әкімдігі мен қорғаныс бөлімдері тиісті жұмыстар атқаратынына сенемін. Өйткені қасиетті Алакөлден шығып, дарабоз Қабанбай батыр ұрпағы екенін майданда батырлығымен дәлелдеген МІНАЙҚҰЛ Сағиндыков пен Мұқаметқали Ахметжанов есімі тәуелсіз елі барда, Алакөлдей жері барда ешқашан ұмытылмауы керек. Олардың ерлігі Шолпан жұлдыздай ел көгінде мәңгілік жарқырап тұрады.

Ахмет КЕНДІРБЕКҰЛЫ,
Алматы облысының және
Алакөл ауданының
Құрметті азаматы, ҚР мәдениет
қайраткері.

ТАҒЫМ

ОТТЫ ЖЫЛДАР ЖЫРЛАРЫ

БИЫЛ ЕКІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК СОҒЫСТЫҢ АЯҚТАЛҒАНЫНА 75 ЖЫЛ ТОЛЫП ОТЫР. СОЛ БІР СҰРАПЫЛ МАЙДАНДА ЕРЛІКТІҢ ЕРЕН ҮЛГІСІН КӨРСЕТІП, ҰЛЫ ЖЕҢІСТІ ЖАҚЫНДАТУҒА ҮЛЕС ҚОСҚАН ӘКЕЛЕРІМІЗ БЕН ТЫЛДА ЕҢБЕК МАЙДАНЫН ҚЫЗДЫРЫП ЖЕҢІС ТУЫН ЖЕЛБІРЕТУГЕ АТСАЛЫСҚАН АТА-АНАЛАРЫМЫЗ ҚАНШАМА? СОЛАРДЫҢ ІШІНДЕ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ҚАНШАМА БАТЫРЛАРДЫҢ ЕСІМІ ЕРЛІКПЕН ТАРИХТА ҚАЛДЫ.

Жамбыл ауданынан да көптеген ер ел қорғауға аттанып, көбі сол майданда мәңгілікке жан тапсырса, кейбірі кеуделеріне орден-медаль тағып елге оралды. Сондай ерлердің ішінде ақын, композитор, әнші, әртіс

те бар еді. Кие қонған қасиетті Үмбетәлі ауылында да сол сұрапыл соғысқа үш бірдей ақын аттанып, бірі сол жерде мәңгілікке көз жұмса, бірі ерлікпен елге оралды. Ал үшіншісі тағдыр тәлкегін көріп, соғысқа жүріп, немістің тұтқынына

түскен, одан босаған соң өз әскеріне қайта қосылып, соғыс біткенде неміс тұтқында болды деген жаламен тағы сотталса да тағдырға мойымай, ақыры соғыс ардагері екенін мойындатып, өмірден озыпты. Осы үш өнер иесі,

үш ақын да Ұлы жеңіске өлшеусіз үлес қосқан Үмбетәлі ауылының арыстай азаматтары еді. Бүгін сол үш ақын жайлы айтып, олардың соғыс жылдары жазған жалынды жырларын ұсынбақпыз.

Ескелді Кәрібаев

Ескелді КӘРІБАЕВ – шамамен 1911-13 жылдары туған. Халық ақыны Үмбетәлі Кәрібаевтың туған інісі. Оқыған, көзі ашық, өте мейірімді азамат болған екен. 1932 жылғы ашаршылық кезінде әйелі мен баласы аштан өлгеннен кейін үйленбеген. Көз көргендер салт жүріп, ел аралап, әртүрлі айтыстарға қатысыпты дегенді айтады. Халық ақыны деп естігеніміз бар. 1941 жылы соғысқа аттанып, 1943 жылы соңғы рет елге өлеңдетіп жазған хаты Украинадан, Харьковтан келген. Содан хабар-ошарсыз кеткен. Ұрпақтары қаншама іздестіру шараларын ұйымдастырғанымен ешбір дерек табылмапты. Өкініштісі, Ескелді ақынның артында не тікелей ұрпағы қалмады, не өлеңдері сақталмады. Тек қарындасы Зейнеп Үмбетәліқызының санасында жатталып қалған бірнеше шумақ өлеңдері ғана бар. Соны ықшамдап ұсынамыз:

Харьковтен келген соңғы хат

Аман ба Үмбет бауырым,
Орнында тұр ма ауылым.
Дәмегүл, Зейнеп есен бе,
Соңымнан ерген жарығым.
Мен жүрмін соғыс өтінде,
Қолымда мылтық қаруым.
Әзірге баса алмадық,
Сұм фашисттің дауылын.
Неміс те осал болмай тұр,
Құрсанып темір қаруын.
Амандық болса қайтармыз,

Жауыздың басып арынын.
Украин жері қан майдан,
Басына төнген зары мұң.
Соғысқа ашық кіруге,
Харьковтің тұрмыз түбінде.
Қол боста сәлем жолдадым,
Жағдайын елдің білуге.
Алла жар болса кез келер,
Кебенек бізге киюге.
Ерлерге әлі күн туар,
Жолдармен өскен жүруге.
Туған жердің тастарын,
Еңкейіп тұрып сүюге.

Қанатберген Денгелбаев

Майдангер ақын Қанатберген ДЕНГЕЛБАЕВ – 1922 жылы Жамбыл ауданы, Шолаққарғалы ауылында дүниеге келген. Әке-шешеден жастай жетім қалған ағайынды Қуатберген мен Қанатберген Денгелбаевтар қиындықты көп көріп, бір-біріне сүйеу болып өскен екен. Ер жете келе екеуі де елге танымал азамат атанады. 1941 жылы батыстан соғыс оты тұтанғанда ағайынды екеуі де майданға алынады. Қанатберген ақынның соғысқа аттанып бара жатқандағы елімен, жерімен қоштасып шығарған көлемді өлеңдері сақталған. Онда майдангердің жүріп өткен жолдары, жер-су аттары қызықты өлеңмен баяндалады. Арасында әзілге де жол беріледі. Соғысты ақын Власовтың армиясында атты әскер полкінде бастап, 1942 жылы Украина жерінде немістің тұтқынына түседі. Неміс тұтқынның азабын көре жүріп, екі рет қашып, ақыры кеңес әскерлеріне қосылып, соғысты ары қарай жалғайды. Соғыс біткеннен соң Власовтың әскерінде болған деп өзінің ағайыны жаламен қайта соттатады. Немістің, кеңес өкіметінің азапты лагерінің дәмін татып, көрмеген қорлықты көрсе де, қолынан қаламы мен домбырасын тастамаған ақын. Бір өкініштісі Қанатберген ақынның жыр мұралары не ұрпағы, не зерттеушілер тарапынан қолға алынып, жарық көрмегендігі. Тек қана Ү.Кәрібаев музейінде ақынның бірнеше өлеңінің көшірмесі сақталып қалған. Солардың ішінен соғыс кезінде жазылған шынайы жырларын ұсынамыз:

Майдангер жыры

О, құдірет мені әкелдің өмірге,
Өмір сүр ел қатарлы дедің бе?
Сегіз жаста ата-анамды жалмадың,
Бір нәрсеңді сенің ұрлап жедім бе?
Ақ сүтін де анашымның емізбей,
Құлыным-ау, айналайын дегізбей.
Аш-жалаңаш иесіз қалып зарладым,

Үйіне ешкім кет жетім деп енгізбей.
Он сегізге жасым жаңа келгенде,
Еңбек етіп ел артынан ергенде.
Гитлердей қанішер шығып батыстан,
Аттануға тура келді ерлерге.
Мен де аттандым Гитлерді жоюға,
Оқ-дәрімен автомат сап мойныма.
Кеудемдегі жаннан артық көретін,
Комсомолдық билетім бар қойнымда.

Майдангер ақын – Әсімхан Қосбасаров

Ақын Әсімхан ҚОСБАСАРОВ – 1916 жылы Жамбыл ауданы, Ақсеңгір ауылында туылған. Жастайынан өлеңге құштар бала Әсекең, тіпті Жамбылдан бата алып, ақын Үмбетәліге шәкірт бола жүріп, өзі де айтулы ақын атанды. Әсекеңнің шығармашылығы жайлы біршама зерттелген. Ол кісі қазақ өнеріне сіңірген еңбегі үшін «Қазақстанға еңбек сіңірген мәдениет қайраткері», «Халық ақыны» деген атақтар алып, тоқсаннан асқанда Үмбетәлі ауылында дүниеден озды.

Әсімхан Қосбасаров Фин және екінші дүниежүзілік соғысына басынан аяғына дейін қатысып, ерлікпен елге оралған азамат. Соғыс даласында көрсеткен ерлігі үшін ақын атамыз «Қызыл жұлдыз», «III дәрежелі Даңқ» және «Отан соғысы» ордендерімен марапатталған.

Оған қоса жиырмадан аса жауынгерлік және еңбектегі жетістіктері үшін медальдарымен марапатталған. Ұлы жеңістен кейін туған жері Жамбыл ауданының мәдениет саласында үзбей еңбек етіп, ел мәдениетінің дамуына өлшеусіз үлес қосты. Енді майдангер ақынның соғыс жылдары жазған жырына назар аударайық:

Ызалы кек

Катюша біздің атқанда,
Даусы кетті көкке өрлеп,
Бойымызды кек кернеп,
Сазайын бердік фашистің,
Құндарың сенің жеткен деп.
Бұздық жаудың қамалын,
Өзіне тарттық табағын.
Қуып шықтық шетіне,
Юхнов дейтін қаланың.

Тастай қашты фашистер,
Қару менен жарағын.
Қайсы бірін айтайын,
Тазарттық талай қаланы,
Жүріс жылжып барады.
Қамауда қалған қуанттық,
Әйелдер менен баланы.
Қойша маңырап көрісті,
Қамаудан шыққан адамы.
Ақ нөпірдің бойында,
Айқасқан жауды жеңдік біз,
Талқандап соққы бердік біз,
Мардымсыған фашистің,
Әуселесін көрдік біз.
Жауыздардың басына,
Қара бұлттай төндік біз.
Кеннисберг деген қалада,
Мыңдаған жауды тұтқындап,
Тұқырта бәрін жеңдік біз.
Малдарын бағып қырдағы,
Көмекті беріп тылдағы,
Жеңіспен елге келдік біз.

ТАҒЫМ

ЕР ЕСІМІ –
ЕЛ ЕСІНДЕ

1945 жылы 30 сәуірде лейтенант Рақымжан Қошқарбаев жауынгер Григорий Булатов екеуі Совет әскері арасынан Берлиндегі Рейхстагқа бірінші болып Жеңіс туын тікті. Бірақ Рейхстагқа жеңіс туын тіккен Рақымжан Қошқарбаевтың ерлігі көп жыл бойы еленбей келді. Қазақ батырының тарихи маңызға ие аса

бағалы ерлігін ресми Мәскеу бағалағысы келмеді. Герман төріне жеңіс туын өзге ұлт батыры қадады дегенді айтқылары келмеді. Қошқарбаевты Мәскеу бағаламаса да, туған елі төбесіне көтерді. Батырға тәуелсіздік алғаннан кейін, 1999 жылы мамырдың 7-сінде сол кездегі президент Н. Назарбаевтың Жарлығы бойынша Қазақстанның Халық қаһарманы атағы берілді.

Рейхстагты табындырған
Рақымжан

Мейірім мен ерлікке толған асыл жаны,
Ол биік шың өтіп жатқан ғасырдағы.
Ұлағаттап, ұлықтап жас ұрпағы,
Ұмытылмайды қазағымның Рақымжаны.

Мадақтаймын Қошқарбайдың Рақымжанын,
Ұлттың ұлы болған батыл жанын.
От пенен оқ сынға түсіп тұрған кезде,
Рейхстагқа жылын болып атылғанын.

Ардақтаймын Қошқарбайдың Рақымжанын,
Өзің жайлы шындыққа жақындадым.
Жеңістің ең бірінші туын тігіп,
Найзағайдай көктегі жарқылдадың.

Атағың, беу, батыр-ай, аспандаған,
Қазағыңа қайран бабам асқан бағаң.
Шабуылға шаба алмай тұрған кезде,
Жауған оқтан өзің ғана жасқанбаған.

Тұлғалы ұстап, тектілік намысыңды,
Дүниеге жаңғыртып дыбысыңды.
Көзсіз ерлік жасаған ұлы тұлға,
Көремін қазақ батыр арысымды.

Уа, Раха! Атыңды естіп жігерленсем,
Ұлтыңның ұлағатын түгендеп ең.
Жалғыз өзің ұрандап жауға шауып,
Намысыңды ешкімге жібермеп ең.

Секербек ЖАБЫҚБАЕВ

■ ҚАЗ-ҚАЛПЫНДА

БАЛА КЕЗІМІЗДЕ ҰЛКЕНДЕР ӨЗАРА ӘҢГІМЕЛЕСКЕНДЕ ТҮРЛІ ҚЫЗЫҚТЫ ӘҢГІМЕЛЕРДІ ҚҰЛАҒЫМЫЗ ШАЛЫП ҚАЛАТЫН. СОЛАРДЫҢ БІРІ СОҒЫСҚА КЕТІП, ҚАТТЫ ЖАРАЛАНҒАН, ҰЗАҚ ЖЫЛ АЙДАУДА БОЛЫП, КЕЙІННЕН ЕЛГЕ ОРАЛҒАН ЕЛЕМЕС КЕМПІРОВТЕН ЕСТІГЕН ӘҢГІМЕ ЕДІ.

ЖАУЫНГЕР
әңгімесі

— Ұлы Отан соғысы басталарда бір ауылдан (Алматы облысының Сарқан ауданы Бірлікші ауылының Қызыл әскер совхозы) талай боздақ әскерге алынды. Оның арты соғысқа ұласты. 1941 жылы жазда неміс фашистері жойқын күшпен қызыл әскерді талқандап, тықсырып өкетті.

Тоз-тозы шыққан құрама әскер Харьков түбіндегі Лозовая станциясы маңында өзімізше шеп құрып, окоп қазып, фашистердің жолын тосып жаттық. Қару-жарақ пен оқ-дәрілеріміз де шамалы. Оны толықтырар қайран жоқ. Бір жағынан аштықтан қазылмаған картопты қазып алып, ауқат қылып, өлместің күнін көрдік. Бір кезде апай-топай неміс әскерлері бізге шабуылға шықты. Алдымен артиллерия снарядтары жарылып, жер астаң-кестең болды да кетті. Артынша танктермен қоса, мұздай қаруланған неміс жаяу әскері бас көтертпей

жиғанымда немістер біздің әскерді қырып жіберіпті. Ал мен тұтқынға алындым. Кеудеңде жаның болған соң, көрмеген азапты көреді екенсің.

Кейін американдықтар бізді азат етіп, Қызыл әскер жағына өткізді. Дегенмен, бұл жақта да шекеміз қызбады. Тек тұтқынға түскенім үшін әскери трибунал мені 10 жылға соттап жіберді. Тұтқынға түсейін деп түскен жоқпын. Қару-жарақ, азық-түлік жеткілікті болып, ұрысты дұрыс ұйымдастырса мүмкін жеңер ме едік... Босқа қырылып

тәтелерің хабарды естіген бойда баяғы декабристердің артынан еріп барған әйелдері сияқты алып-ұшып жетті ғой маған, — деп сұрапыл соғыс жайынан сыр шертіп еді Елемес ағамыз.

Қаншама мекнат көрсе де ол кісі еш мойымады. Құрдастарымен қалжыңдасып, әзілдесіп, балалармен балаша ойнап жүретін. Кейін колхоз өміріне белсене араласып, талай жыл еңбек етті. Балалы-шағалы болды, артына ұрпақ қалдырды.

оқтың астынан алды. Біз де қарсы оқ атамыз, беріспейміз дейміз. Бұл ұрыста талай жас қыршынынан қиылды. Қасымда жатқан жерлесім, сенің әкең Нұрмолда Асқарбеков менің көзімше оққа ұшты. Сол сұрапыл соғыста жау снарядтарының жарықшағы бетіме тиіп, жақ сүйегімді сындырды. Тек ол ғана емес, қарныма да оқ тиіп жараландым. Содан естен танып қалған екенмін. Есімді

кеттік. Ес-түссіз қалпымда қансырап жатып қолға түстім. Оған қараған да жоқ, ауыз аштырмады. Сталиннің бұйрығымен мен сияқтыларды Сібірдің тайгасына айдап апарып, қара жұмысқа салды. Тіпті, үйге хат-хабар жіберуге де тыйым салды. Тек Сталин өлгеннен кейін ғана амандығымды білдіріп, үйге хат жолдадым. Ол кезде Иркутск маңында жазамды өтеп жүрген едім. Содан бәйбішем, Әуес

Ал, отбасын құрып, ұрпақ қалдыра алмай, тіпті, атаусыз кеткен боздақтар қаншама десеңізші?! Ондайлардың біреуі Елағаң айтқан Нұрмолда және оның інілері Құрманғали мен Бәйеке. Бірі 1941 жылы соғыс басталысымен Белосток қаласы түбінде (қазіргі Польшада), бірі Киев үшін шайқаста жан тапсырды.

Тохан АСҚАРБЕКОВ,
ҚР сот жүйесінің ардагері.

ГЕНДЕРНОЕ РАВЕНСТВО

ПОЧЕМУ ЭТО ВАЖНО?

Гендерная стратегия — это планирование развития человеческого потенциала для анализа основных тенденций развития социальной политики и стратегического планирования, т. е. гендерная стратегия — это превентивное долгосрочное планирование, нацеленное на сбалансированное социальное развитие ради повышения качества жизни народа.

Гендерная стратегия:
- выражает интересы прогрессивных слоев общества;

- опирается на объективные законы исторического процесса;

- предполагает последовательную демократизацию власти путем вовлечения в управление женщин и мужчин;

- предполагает нахождение взаимоприемлемых решений, учитывающих гендерные интересы общества;

- предполагает недопущение "силовых" методов для разрешения конфликтов.

На первый взгляд может показаться, что равенство полов не является приоритетом в условиях, когда своего решения ждут более срочные проблемы. На самом деле, проблема равенства — это базисный вопрос, вопрос о том, какое общество мы строим?

Следовательно, равенство полов — это интерес всего общества, интерес всего государства, если, конечно, намерения построить цивилизованное нормальное человеческое общество и государство искренне. Как справедливо отметила Риан Айслер, писательница и общественная деятельница: "Матрица гендерных отношений глубочайшим образом воздействует на все наши институты... на направление культурной эволюции". Вот почему мир нуждается в новых подходах, в торжестве и развитии накопленного культурного и духовного наследия, работающего на сохранение и развитие личности.

Неравномерность развития мира — это и источник противоречий и объективный фактор роста значимости и роли международного сообщества и созданных им институтов в условиях глобализации. Поскольку глобализацию как объективную эволюцию не остановить, следует совместными усилиями направить ее в конструктивное гуманное русло.

Для создания нового мира необходимо поддержать новую философию мира и сфокусировать свою энергию на том, чтобы отречься от "модели доминирования", которая означает насилие против человека и которая должна стать абсолютно неприемлемой как недопустимая норма человеческих взаимоотношений.

В этой связи особую актуальность приобретает мысль Р. Айслер из знаменитой работы "Чаша и клинок": "В условиях современного уровня технологического развития маниакальное стремление авторитаризма завоевывать и угнетать по отношению к людям может положить конец процессу эволюции, и в первый раз в истории человеческого рода модель партнерства может оказаться единственным условием выживания".

Новая философия существования есть — это партнерство и достижение гендерного равенства и справедливости как объективной основы демократии. Само по себе оно не появится — только через каждодневную кропотливую работу можно рассчитывать на позитивные сдвиги в этом направлении. А гражданское общество — тому порука. И женщинам как субъектам истории, которые во всю мощь еще не возвысили свои голоса в защиту этой новой философии, надлежит использовать с предельной ответственностью свой могучий потенциал. Именно женщины должны встать против войны как средства разрешения конфликтной ситуации в третьем тысячелетии! Поэтому надо требовать:

- объявить войну — вне закона, что станет залогом достижения национальной и глобальной безопасности;

- смены национальных приоритетов в пользу социальных программ;

- реальной политической воли в достижении гендерного паритета власти.

Чтобы не угодить в прошлое, следует созидать цивилизованное настоящее.

Перед женским сообществом стоит объективная задача расширения своего взгляда: ощутить себя частью единого целого, где все взаимосвязано и жизненно важна каждая деталь, добиться гармонии между личной и общественной жизнью, между профессиональной карьерой и домашним очагом. Строго говоря, это не только, и не столько, женская, сколько мужская проблема, поскольку

Можно ли добиться прогресса, не осознав необходимости учета интересов обоих полов — женщин и мужчин — в обществе? Ведь влияние и реакция на одни и те же социально ориентированные реформы могут оказаться различными и социально несправедливыми по половому признаку. Ответ очевиден: ни справедливость, ни подъем качества жизни невозможны без раскрепощения личности и ее творческого потенциала. Гендерная стратегия в конечном итоге служит этим целям...

женщины уже обладают колоссальным опытом "двойной смены", а мужчины, в руках которых оказались все рычаги власти, все больше за собой закрепляли ее, игнорируя дом и семью. Общество неизбежно загонет себя в тупик, если будет настаивать на том, что "дом" ("семья") прерогатива женщин, а внешний общественно-политический мир — "хозяйство" мужчин, где очевидна дискриминация по признаку пола.

Дискриминация по признаку пола — бумеранг для каждого и каждой, а в целом — классический пример гола, который общество пошлет в собственные ворота.

Однако гендерный диспаритет во всех сферах — острейшая проблема. Общественные движения — важнейший механизм гражданского общества, его кровеносная система.

Женское движение не является в этом смысле исключением, подъем и усиление его политической роли в значительной степени обусловлено неспособностью традиционных партийно-политических институтов своевременно и трезво оценить новые реалии, которые связаны с эволюцией социально-экономической ситуации и развитием общественного сознания.

Женское движение формирует иные

в том, что они не должны негативно отражаться на условиях жизни женщин и мужчин, вести к дискриминации, но, напротив, соответствующим образом учитываться, что должно выражаться в равном распределении экономических, социальных и политических возможностей.

Принцип равенства включает в себя и право на различия, которое предполагает учет отличительных черт, характерных для женщин и мужчин, связанных с их принадлежностью к тому или иному социальному классу, этнической группе, расе, их политическими взглядами, религией или сексуальной ориентацией.

На практике во многих странах задача достижения гендерного равенства в значительной степени рассматривается как женская проблема. При этом наблюдается и растущий интерес правительств и международного сообщества к роли мужчин и мальчиков в продвижении цели гендерного равенства. Это связано с осознанием того, что гендерные перекосы, гендерная асимметрия — это диагноз всему обществу. Постановка вопроса о значимости и необходимости усиления внимания к тому, что мужчины и мальчики могут играть критическую роль в достижении гендерного равенства, относительно нова и в рамках ООН, которая не уделяла должного внимания их роли в реализации задачи достижения гендерного равенства. Перенос акцента с проблем женщин на гендерные взаимоотношения позволил усилить внимание к вопросам значимости роли мужчин.

Впервые в рамках ООН Комиссия по положению женщин на своей 48-й сессии (март 2004 г.) специально акцентирует внимание на роли мужчин и мальчиков в достижении гендерного равенства. В процессе подготовки к вышеуказанной сессии Отдел по продвижению женщин Департамента по экономическим и социальным проблемам ООН в сотрудничестве с Объединенной программой ООН по проблемам ВИЧ/СПИД, Программой развития ООН, а также Международной организацией труда (МОТ) организовали встречу экспертов в Бразилии 21—24 октября 2003 года, по результатам которой в январе 2004 года издан доклад "Роль мужчин и мальчиков в достижении гендерного равенства". В нем были выделены 5 групп проблем:

- социализация и образование;
- работа и экономика;
- сексуальность, здоровье и СПИД/ВИЧ;
- семья, домашняя работа и баланс работы и семейной жизни;
- гендерное насилие.

Доклад содержит заявление о принципах, на которых должна строиться гендерная политика с учетом роли мужчин и мальчиков в деле продвижения гендерного равенства, и определены ключевые субъекты реализации такой политики. Эксперты одобрили рекомендации, адресованные правительствам, международным организациям, включая ООН, частному сектору, в том числе работодателям, профсоюзам, гражданскому обществу, религиозным организациям, НКО, вооруженным силам и полиции, исследовательским институтам, муниципальным органам и средствам массовой информации. Многие идеи данного доклада послужили базой для выводов и самой 48-й сессии Комиссии по положению женщин, отразивших взгляд мирового сообщества на данную проблему.

Необходимо отметить, что и ранее в Пекинской Декларации, в частности, правительства выражали свою твердую приверженность идее о необходимости вовлечения мужчин во все мероприятия, программы и проекты, нацеленные на гендерное равенство. В Декларации подчеркнуто, что равное распределение ответственности и гармоничные партнерские отношения между мужчинами и женщинами являются значимыми для их благополучия и благосостояния их семей, для консолидации демократии. А в Пекинской Платформе Действий сказано:

«Равенство между женщинами и мужчинами является делом прав человека и условием социальной справедливости, а также необходимой и фундаментальной

предпосылкой для равенства, развития и мира. Трансформированные отношения на базе равенства между женщинами и мужчинами являются условием для устойчивого развития нацеленного на человека»...

Эти глобальные изменения влияют на наиболее уязвимые сегменты населения планеты — главным образом женщин и детей, касаясь большого числа маргинализированных мужчин. Гендерное равенство требует активной приверженности мужчин и партнерства между женщинами и мужчинами.

В то время как различные политические движения и партии обратили внимание на вопросы гендерного равенства и включили их в повестку международных и национальных форумов, проблема активного вовлечения мужчин и мальчиков в достижение гендерного равенства была поднята относительно недавно. Разумное обоснование для вовлечения мужчин и мальчиков в гендерное равенство является многогранным, оно должно развиваться и расширяться по мере реализации целей и возникновения различных гендерных и социальных договоренностей в мире. Мужчины и мальчики должны быть включены в рамки стратегии, политики и программ по гендерному равенству. Такая идеология гегемонии, как патриархат, угнетает обе стороны — и мужчин и женщин. Патриархатная идеология сковывает человеческие способности мужчин к развитию себя как личности. Подавляя т. наз. "женские чувства", мальчики и мужчины теряют доступ к одному из самых важных инструментов, ведущих людей по жизненному пути: не испытывая чувств, невозможно понять, что в действительности происходит. Все больше получает признание точка зрения о том, что акцент на роли мужчин и мальчиков в достижении гендерного равенства принесет пользу всем: это может эффективно способствовать достижению прав человека, благоприятствовать демократии, искоренению бедности, установлению экономической справедливости и другим целям развития. Исследования насилия, личного и коллективного, показывают устойчивую и стойкую тенденцию к прочной взаимосвязи насилия в отношении мужчин как группы с доминантно нацеленной мужественностью в иерархической гендерной системе.

Достижение гендерного равенства не сможет полностью положить конец насилию, которое имеет множество корней. Однако движение к нему — важнейший шаг в направлении сокращения насилия. Для мужчин, которые являются жертвами многих форм персонального и институционального насилия, прежде всего от рук других мужчин, ненасильственный мир наиболее выгоден.

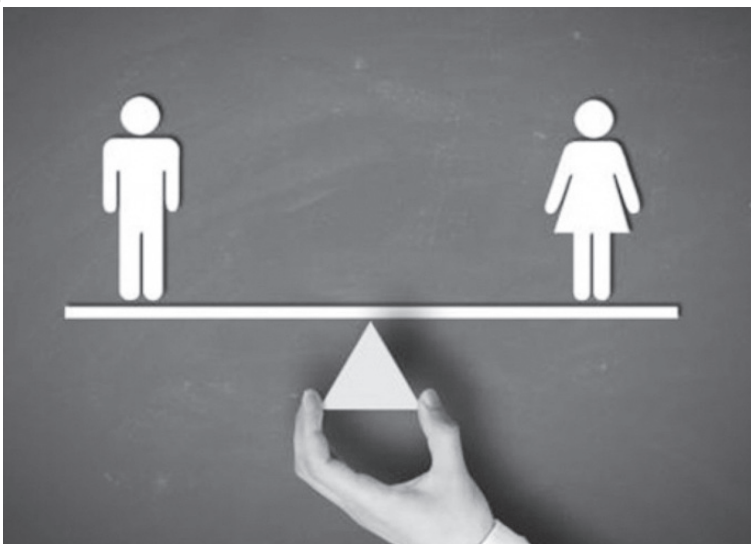
Особенно акцент делается на том, что внимание, направленное на мужчин и мальчиков, способно внести существенный вклад в борьбу со СПИД/ВИЧ заболеваниями. Более того, признается, что без активного вовлечения мужчин и мальчиков трудно, если не невозможно, добиться международных целей относительно ВИЧ/СПИД. В результате, во многих странах и регионах развернута работа в этом направлении: проводятся широкомасштабные научно-практические исследования, разрабатываются проекты, программы и осуществляются меры по защите вовлечению мальчиков и мужчин в дело продвижения гендерного равенства.

Гендерные нормы действительно меняются со временем, однако часто представляются как традиция или природное различие. Социальные и культурные ожидания, которые определяют соответствующее поведение (например, в работе, одежде, речи, манерах) для женщин и мужчин как определенных групп, тесно связаны с гендерным стереотипами. Признано, что лучшее понимание гендерных ролей и отношений увеличивает возможности для эффективных мер и действий по преодолению неравенства. Движение в направлении гендерного равенства требует смены сознания, которое зиждется на идеологии патриархата, на сознание, построенное на многообразии и взаимности. Значительный сегмент мужского населения должен быть убежден, что его преимущество от современного гендерного порядка менее ценно, чем многие об этом думают — или оно обходится слишком дорого обществу. Перестройка и сдвиги в глобальной экономической окружающей среде создали предпосылки, которые заставили мужчин вновь обдумать свои роли и позиции в существующих экономических структурах и открыли уникальные возможности для новых диалогов между мужчинами и женщинами.

Движение к гендерному равенству не означает потери мужественности. Это означает, что мужчины как группа будут включены в более широкий, богатый культурный опыт. Другая ключевая потенциальная выгода для мужчин от гендерного равенства — жизнь в мире, в котором неравенства всех видов отвергаются...

...Так, несомненно, "это" (гендерное равенство) важно, для всех: как для мужчин, так и для женщин!

СОБ.КОРР.

АШЫҚ ӘҢГІМЕ

«ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ ҚЫЗМЕТ ЕТУДІ ЖАЛҒАСТЫРА БЕРЕМІН»

Қазақ тіліне шынайы жанашырлық танытып, оның өркендеуіне сүбелі үлес қосып, зерделі зерттеулер жасап жүрген түрік ғалымдарының бірі – Оғыз Доған. Ол – тілдің мәртебесін көтеруде әлеуметтік желіде өзекті мәселелерді қозғаған қазақ тіліндегі бірқатар ғылыми еңбектердің авторы. Филология ғылымдарының докторы Оғыз мырзамен әңгімелесудің сәті туды.

АЛАТАУ: – Оғыз мырза, кез келген адамды тілімен, туған өлімен, жерімен байланыстыратын бір керемет сезім бар. Ал сізді қазақ тілі және Қазақстанмен не байланыстырады? Мұнда келудегі мақсатыңызбен бөлісе отырсаңыз?

Оғыз ДОҒАН: – Менің ғана емес, бүкіл түркі баласының арасында Қазақстанмен үзілмейтін бір байланыс бар. Себебі, күллі түркі жұртының түп тамыры, ең қымбат әрі қасиетті мекені Қазақстан болып табылады. Мәселен, мұсылман халқы үшін Мекке мен Медина қалалары рухани қасиетті мекен болса, ұлттық тұрғыдан қазақ жері де түркі халықтарының атажұрты деп есептеймін. Мектеп қабырғасында оқып жүргенімде ақын Мағжан Жұмабаевтың:

«Жарық көрмей жатсаң да ұзақ, кең-тілім, Таза, терең, өткір, күшті, кең тілім, Тарап кеткен балаларыңды бауырыңа Ақ қолыңмен тарта аларсың, сен, тілім!» деген өлең жолдарын көңіліме тоқып, оны Мағжанның маған берілген тапсырма, өсиеті деп қабылдағанмын. Сол тұстарда қазақ елі мен жері бізге беймәлім болса да, Мағжан өлеңдері арқылы атамекенді танып-білдім. Осылайша жоғары оқу орнын тәмамдай салысымен 1995 жылы атажұртымыз – Қазақстанға алып-ұшып жеткенмін. Елге алғаш қадам басқан сәттегі толқынысым мен қуанышымды сөзбен айтып жеткізу мүмкін емес. Тіпті, ұшақтан түсе сала қасиетті қазақ жеріне тәу еткенім де әлі есімде. Келген соң Түркістандағы Халықаралық қазақ-түрік университетінде, Шымкент пен Кентау қалаларындағы оқу орындарында қызмет атқардым.

АЛАТАУ: – Бүгінде қазақ тілінің мәртебесін көтеру мақсатында елеулі еңбек етіп жүрген өзге ұлт өкілдері саусақпен санарлық. Сіздегі қазақ тіліне деген қызығушылық пен құрметті оятқан не нәрсе?

Оғыз ДОҒАН: – Қазақ тіліне деген қызығушылығымды оятқан бірден-бір дүние – Мағжан өлеңдері еді. Бұған қоса, анам да қазақтың қызы болғандықтан, өзімді қазақпын деп есептедім. Жоғарыда айтып өткенімдей, саяси қуғын-сүргін құрбанына айналып, жас болса да ұлты үшін күресіп, жанын пидә еткен Мағжанның шығармашылығындағы әрбір ой мен айтылған әрбір сөз мен үшін, жалпы түркі баласы үшін берілген бұйрық іспетті. Сол себепті «Қазақ тілін қорғау – Мағжанның маған берген өсиеті» деп айтып жүремін.

АЛАТАУ: – Өзіңізге белгілі, 2025 жылға дейін Қазақстан латын әліпбиіне толығымен көшетіндігі жоспарлануда. Сіздіңше қазақ тілінің мәртебесін көтеруде жаңа әліпбидің алар орны қандай? Белгілі бір артықшылықтары бар ма?

Оғыз ДОҒАН: – Латын әліпбиіне көшуді барынша қолдаймын. Тіпті, Қазақстан бұл мәселеде сәл кешікті деп те айтуға болады. Себебі, қазіргі таңда қолданып жүрген

кирилл әліпбиінен жаңа әліпбиге ауысудың артықшылықтары баршылық. Біріншіден, латын әліпбиіне көшу арқылы қазіргі қазақ тілінің дыбысталуындағы өзгерістерден арыламыз. Яғни, қанша ғасыр бойы орыс халқының таңбасын қолданып келгендіктен, қазақтың төл дыбыстары өзгеріске ұшырап, қолданыстан қалып барады. Екіншіден, латын әліпбиіне көшу арқылы Қазақстан түркі әлеміне жақындай түспек. Алайда, түркі халықтары бір-бірінің тілін жақсы ұғынып, тез үйреніп кетуі үшін таңдаулы тіл мамандарын тарта отырып, латын әліпбиінің ең жақсы әрі қолайлы нұсқасын таңдаған абзал. Өз басым Ахмет Байтұрсынұлы атындағы тіл білімі институтының ұсынған әліпбиі қазіргі таңда түркі әлеміне ең ыңғайлы нұсқа деп есептеймін. Бүгінде әлі заң жүзінде бекітілмесе де, айналамызда қолданылып жүрген нұсқаны тіл білімі саласының маманы ретінде аса құптай бермеймін. Ал болашақта түркі әлемінде қазақ тілі көш бастайды деген сенімдемін. Егер Қазақстан латын қарпін жақсы игеріп, дұрыс қалыптастыра білсе, басқа түркі тілдес халықтарына қазақ тілін меңгеру оңайға түспек.

АЛАТАУ: – Қазақстанда тұрып, қазақ тілінің сақшысы болып жүргеніңізге біраз болды. Осы уақыт аралығында ана тіліміздің қадір-қасиетін ұғыну мен тілді қолдану мәселелерінде алға ілгерілеушілік яки кемшіл тұстарымызды байқап үлгердіңіз бе?

Оғыз ДОҒАН: – Жұртшылыққа тіл мәселесін көтеруші ретінде 2017 жылғы «Aig Astana» оқиғасынан кейін таныла бастадым. Бұл жағдайды көпшілігі қара пиарға балады, өзін танымал ету үшін жасалған жымысқы әрекет деп те ойлады. Алайда бұған дейін қазақ тілінде жазылған еңбектерім мен атқарған жұмыстарымды ғылыми ортадағы әріптестерім, ғалымдар бағалайтын әрі қолдайтын. Мәселен, Мағжан өлеңімен алғаш танысқан 9-сыныпта қазақ тілі үшін қызмет атқаруға өзіме ант бердім. Содан университет қабырғасына оқуға түскенімде өз қалауыммен түркология факультетін таңдадым. Кейін магистратура мен доктарантурада да саналы түрде қазақ тілін таңдап, сол тілде ғылыми деңгейде еңбектер жаздым. Магистратурада оқып жүргенімде «Қазақ, ноғай және қырым тілдеріндегі мақал-мәтелдердің тілдік ұқсастықтары» туралы зерттеу жүргіздім. Ал доктарантурада зерттеген «Қазақ тілінің фонетикасы» атты диссертациям Түркияның танымал баспаларының бірінен кітап болып басылып шықты.

Сондай-ақ, «Қазақ тілінің алғашқы грамматикасы» атты кітабым 2003 жылы Түркияда жарық көріп, бұл еңбек екі мәрте басылды. Сатылымда біткен соң үшінші рет қайталап басу жоспарда бар. Қазақ тілінің мәртебесі жөнінде сөз қозғап, әлеуметтік желіде көп талқыланғаннан кейін мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеру бойынша өзгерістер баршылық деп айтуға болады. Біріншіден, мен осы ісім арқылы қазақ бауырларыма рух бердім деп ойлаймын. Екіншіден, біз жазып жүрген ғылыми еңбектер тек ғылыми ортада талқыланып, сұраныста болған еді. Ал бұл оқиға арқылы тіл мәселесі әлеуметтік тұрғыда қаралып, көп-теген адамның бас көтеруіне түрткі болды деп есептеймін. Қазақ тілі – түркі тілдерінің ішіндегі ең бай тілдердің бірі. Қазақ

халқы көшпелі ғұмыр кешкенімен, оның ауызша және жазбаша таралған әдебиеті сан ғасырлар бойы ұрпақтан ұрпаққа жалғасып, тілдік қоры ерекше дамып отырған. Өз басым түрік жастарына «үйренуге тиісті тілдердің бірі – қазақ тілі» деп әрдайым айтып жүремін. Осындай қазыналы, бай тілді сақтап қалу – бүгінгі және болашақ ұрпақ алдындағы басты жауапкершіліктердің бірі.

АЛАТАУ: – Ана тіліміздің мәртебесі мен тілге деген құрметті жас ұрпақ бойына сіңіруде не істей аламыз?

Оғыз ДОҒАН: – «Тәрбие – тал бесіктен» дейді қазақ. Сол секілді ана тілімізді өскелең ұрпақ санасына жастайынан сіңіру – ардақты аналар қолында. Себебі, ұлттық сана-сезім мен құндылықтарымыз, рухани тәрбиеміз бойымызға қалай ана сүтімен даритын болса, ана тіліміз де дәл солай бойымызға сіңеді. Мәселен, мектепте ұстаз оқушысына әр нәрсені нақты тәптіштеп түсіндіріп, үйретеді емес пе? Ал отбасында, ата-анамыздың жанындағы тәлім-тәрбиені бізді отырғызып қойып үйретпесе де, солардан көріп, естігеніміз бен көңілге түйгеніміз бойынша аламыз. Сол себепті, қазақ тілінің асқақтап жоғары дәрежеге көтерілуі мен жас ұрпақ санасында тілге деген құрметтің қалыптасу жауапкершілігі аяулы аналардың мойнында деп есептеймін.

АЛАТАУ: – Қазір немен айналысып жүрсіз? Алдағы уақытта қазақ тілі мен оның болашағы үшін қандай істер атқармақ ойыңыз бар?

Оғыз ДОҒАН: – Қазақ тілін ғана емес, түрік, қырғыз, өзбек, әзірбайжан, түркімен тілдерін жетік меңгергендіктен соңғы 10 жылдан бері аударма ісімен айналысып келемін. Бұған қоса, тарихшы болмасам да, қазіргі таңда Алашорда жайлы кітап жазудамын. Себебі, Түркия елінде әлі күнге дейін Алашорда туралы бір де бір кітаптың жарық көрмеуі мені қатты қынжылтады. Алла қаласа, түрік тіліндегі кітабым аяқталуға шақ қалды.

Ал қазақ тілі үшін атқарар жұмысым әлі де көп. Қайталап айтамын, мен өзге ұлт өкілі емеспін, қазақпын. Біз түркі елі – бір бұлақтан су ішкен халықпыз, біз – бір ұлтпыз. Сол үшін рухани көсем Мағжан ақынның ізімен қазақ тіліне қызмет етуді жалғастыра беремін. Қазақ тілін ең биік деңгейге шығармайынша, тоқтамақ емеспін.

АЛАТАУ: – Сүбелі әңгімеңізге рахмет!

Әңгімелескен Лина АЙДЫНҚЫЗЫ

БІЗ БІРГЕМІЗ

Есте әлі қанша адамның соғыс үшін өткені, Ей, қазағым, сенде сондай қалың қазақ көп пе еді?! Жетпейді ме сонау зұлмат заманнан Аталар мен аналардың жас пен қанын төккені.

Ысырайық бойымыздан кеуде менен өкпені, Керек емес шығар бізге басқалардың сөккені. Дәл осындай қиын сәтте бір болайық бәріміз, Сенімім мол бұл кезеңдер біздер үшін өтпелі.

Еш себепсіз жатар сізге хабарларды үндеп кім? Барлығының мақсаты бір – алдын алу індеттің. Сол себепті тыңдайықшы жоғары мен билікті, Болашағым үшін, тіпті, менде соған міндетпін.

Талай-талай шың биікті еңсереміз әлі біз, Бұл індетті жеңуге де жетер біздің әліміз. Сондықтан да қазір біздің қолымыздан келер іс – Татулықпен үйімізде отырайық бәріміз

Ереже мен бар нұсқауды міндетінше орында, Қанша уақыт қиын сәттер болсадағы жолыңда. Әлем менен қазағымның өмірі Міне, бүгін ақ халатты абзал жанның қолында.

Көрінгенмен бұл індеттің қиын болып жетегі, Тайсалмайық болашаққа бізде жоспар жетеді. Уақыт өте бұл қорқыныш көкейлерден сейіліп, Әлемім мен Отанымнан бұл ауру кетеді.

Бұл күндерден мойымасын, құламасын іргеміз, Әлі талай тәубе етеміз бейбіт атқан күнге біз. Қазағымның туы көкте желбіресін мәңгілік, Туған Отан – Қазақстан біз сіздермен біргеміз!

Бота БОЛАТОВА
АЛАКӨЛ АУДАНЫ

ҮНҚОСУ

ҚИЫН СӘТТЕР АРТТА ҚАЛАДЫ

Президент мәлімдемесінде елдің көкейінде жүрген көп сұраққа жауап беріп, халықты сабырға шақырды. Дүниежүзінде 3 миллионнан астам адам осы ауруға шалдыққаны айтылды. Біздің елімізде де ауру жұқтырғандар азаймай тұр. Оның ішінде денсаулық сақтау саласының қызметкерлері, яғни дәрігерлердің халықты құтқарамын деп жүріп, өздерінің жұқтырғаны өкінішті жағдай. Сондықтан, қазіргі қабылданатын жатқан сақтық шаралары өте дұрыс, бұған түсіністікпен қарауымыз керек.

Барлық медицина, денсаулық сақтау саласына жағдай жасалуда. Екі аптаның ішінде жұқпалы ауруларды емдейтін аурухана салынды. Бұл біздің мемлекетіміздің мүмкіндігін көрсетеді. Карантин уақытының созылуы өз қауіпсіздігімізді сақтауға, Қазақстанның әр азаматына қажет. Елімізде бірден тиісті шаралар қолданғанның, өзімізді өзіміз қорғағанымыздың арқасында қиындықтардың біразын еңсердік және ауырудың өршіп кетеуіне тосқауыл қойдық. Қиын кезеңде мемлекет тарапынан елге көмек те берілуде. Бюджеттен бизнес саласына, әсіресе шағын және микробизнеске, жұмыссыз қалғандарға жәрдем жасалып, бүгінгі таңда 4 млн. 750 мың адам көмек алды. 570 мың азамат азық-түлікпен қамтамасыз етілді. Коммуналдық төлемдер жеңілдетіліп, бір жарым миллионнан астам адамға

көмек көрсетілді. Несие алғандар да шет қалмады, оларды кейінге қалдыру мәселесі шешілуде. Әрбір шағым, әр адамның өтініші жерде қалып жатқан жоқ. Мұны Президенттің аппаратынан бастап, Үкімет, Нұр-Отан партиясы, әкімшіліктер күнделікті бақылап, мониторинг жасап отыр. Мәлімдемедегі тағы бір маңызды мәселе – жұмыс орнын және еңбекақы көлемін азайтпау мақсатында ірі компанияларға көмек көрсету мәселесі көтерілді және оның тізімін қазір Ұлттық экономика министрлігі жасап жатқандығы, ол тізімге тек аса маңызды компаниялар ғана енгізілетіні сөз болды. Бұл мәселе дер кезінде дұрыс назарға ілінді деп есептеймін. Енді оны ашық түрде, жариялы түрде өткізу өте маңызды. Себебі қазір әлеуметтік желілерде көп сыналып, кейбіреулердің айтуына қарағанда, табысы үлкен компаниялар да тізімге кіріп жатыр деген

сан алуан пікір қайшылықтары айтылып жүр. Соған байланысты бұл егжей-тегжейлі қаралып, тек қана тиісті компанияларға, оның ішінде қажеттігі жоғары, негізінен ауыл шаруашылығы, тамақ өндіретін кәсіпорындарға ғана беріледі деп ойлаймыз. Мәлімдемеде карантин біткеннен кейін, бүкіл әлемдегі дағдарысқа байланысты бізге де дағдарыс жағдайына дайындалу қажеттігі, Елбасының 24 сәуірде Қауіпсіздік кеңесіндегі жүктеген тапсырмаларын жүзеге асыру жайы ескертілді. Жоғарыда тиісті компанияларға, еліміздің экономикасына өздерінің қомақты үлесін қосатын кәсіпорындарға көмек беру қарастырылғанын атап өттім ғой. Бұған еліміздің толық мүмкіндігі бар. Қазір біздің Ұлттық қорымызда үш жылдық бюджеттің қаржысы сақталған. Дәл қазіргі уақытта бюджетке жетіспейтін жағы сол қордан қарастырылуда. Өздеріңіз білесіздер, Тәуелсіздік алған алғашқы жылдары қандай қиындық көрдік. Инфляция 2500 процентке дейін жетіп, айлық, зейнетақылар алты айға дейін кешіктіріліп берілген кезеңнен де өткенбіз. Кейінгі жылдардағы әлемде болған дағдарыстар да сол Ұлттық қордың арқасында біз қиындықты тезірек еңсердік. Бүгінгі күні де Ұлттық қордың арқасында

сондай көмек болады, болып та жатыр. Азық-түлік қорына келетін болсақ, Қазақстан әрбір адам басына есептегенде дүниежүзінде бес алдыңғы мемлекеттің қатарына кіреді. Бір ғана мысал келтірейін бізде жылына әр адам басына шаққанда 1 тоннадан астам бидай өндіріледі. Азық-түліктің атасы да, анасы да сол наннан тұрады. Бұдан басқа да азық-түлік қоры баршылық. Сондықтан кез келген жағдайда біздің тығырықтан шығуға мүмкіндігіміз бар. «Бірлігі күшті ел озады» деп даналарымыз айтқандай, бүкіл ел болып, бір-бірімізге иық тіреп, қолдау көрсетсек, бұл уақытша қиындықтан да лайықты шығарымыз анық. Осы мақаланы дайындап отырғанымда бір жақсы хабар оқыдым. Онда Сингапур технология және Массачусеттің технология университеттерінің болжамдары бойынша Қазақстанда үстіміздегі, Сәуір айының аяғында коронавируспен аурудың жоғары деңгейі бітіп, ары қарай төмендей келе, арғы айдың аяғына қарай 97 процентке қысқарады деп жазылған. Айтқандары тезірек болмай деп тілейміз!

Ерсұлтан БЕКТҰРҒАНОВ,
Мәжіліс депутаты,
Nur Otan фракциясының мүшесі.

ҚАЗЫНА

Мемлекеттік тіліміздің мәртебесін өсіріп, мерейін тасыту жолында егемен елімізде іргелі істер жасалауда. Бодандық заманда жойылып кетудің аз-ақ алдында қалған ана тіліміздің абыройын асқақтатып, беделін биіктету тәуелсіз мемлекет болғалы бері қызу қолға алынды. Бұған көп ұлттың өкілдері мекендейтін достық зертханасы атанған Қазақ елінде мемлекеттік тіл қазақ тілі болып табылатыны да айқын дәлел.

ТІЛ МӘРТЕБЕСІ – ЕЛ МӘСЕЛЕСІ

Бұл жөнінде еліміздегі қабылданған «Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» Заңда, мемлекеттік тілді дамыту және оның қолдану аясын кеңейту туралы Мемлекеттік бағдарламаларда да баса айтылған. Ал сот төрелігін жүзеге асырудағы сот ісінің тілі туралы қағидаттың сақталмауына байланысты бірқатар кемшіліктерге жол беріліп келетіні құпия емес. Мәселен, сотқа дейінгі тергеп-тексеру кезінде тергеушілер өздері жақсы меңгерген орыс тілінде істі жүргізуге мүдделі болып, айыпталушыны да, жөбірленушілерді де осы тілде жауап беруге мәжбүрлеген жағдайлар аз кездеспейді. Сондықтан іс сотқа келіп түскенде, кейде жөбірленушілер, басқа жағдайда сотталушылардың өздері сот өндірісінің тілін білмейтін болып, аудармашы талап етіп отырған жағдайларды көп кездестіреміз. Бұған қоса қорғаушылар тарапынан да өздерін қорғауындағы адамдарды өздерінің айтқандарына көндіріп, айдағандарына жүргізуге тырысатынын да кездестіріп жатамыз. Оны, әсіресе, процестер кезінде анықтап жатамыз. Демек, мұндай кемшіліктерді түзетіп, мемлекеттік тілдің мәртебесін арттырымыз келсе, бірінші кезекте қарапайым халықтың құқықтық сауатын ашуымыз

қажет. Олар өздерінің конситуциялық құқықтарын, сотқа меңгерген тілінде, ана тілінде арыз беруіне, жауап беруіне құқықығы бар екенін бастапқы тергеу амалдары кезінде толық пайдаланып, заңның бұрмалануына жол бермейтіндей дәрежеге жеткізу керек. Осы орайда, жұртшылықпен кездесулер өткізіп, түсінік жұмыстарын жүргізу, бұқаралық ақпарат құралдары арқылы насихаттау жұмыстарын жүргізсе нұр үстіне нұр болар еді. Бұған тергеушілер мен прокурорлардың, адвокаттардың бас қосуларын өткізіп, сот ісінің тілі туралы толғағы жеткен осы мәселені талқылау өткізіп, кемшіліктерді жою жолдары қарастырылса да ортақ істің ілгері басуына ықпал етер еді деп ойлаймыз. Мына бір мәселеге де мән беру артық болмас. Ғаламтордың дамуы оны қолданушылардың көптігімен өлшенеді. Ғаламтордың барлық мүмкіндігін пайдалана отырып қазақ тілін үйрететін сайттарды көптеп ашып, яғни, ғаламторда қазақ тілін үйретуге қызықтыратын сайттар көбейсе тілімізді үйренушілер саны көбейер еді. Жалпы мемлекеттік тілдің қолдану аясын кеңейту жолында әрқайсымыз өзіндік үлес қоссақ, нұр үстіне нұр болар еді. Мұрат ТӨҢІРБЕРГЕНОВ, Алматы облысы МАЭС-ның судьясы.

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ

Сыбайлас жемқорлық әдетте күшті әрі зиянды жағынан кез келген елдің экономикалық және әлеуметтік дамуына әсерін тигізеді. Қазақстан 2030 – даму стратегиясында көрсетілген сыбайлас жемқорлықпен күресу іс-шаралары құқықтық мемлекеттің пайда болуы мемемлекеттік Қазақстанның қызметінің жаңашылдануымен тығыз байланысты.

Сыбайлас жемқорлық – бұл ұйымдасқан қылмыс каталогизаторы, оның өмір сүру ортасының қажетті бар бөлігі: бір-бірімен тығыз байланысқан. Бұл құбылыстар мемлекетке де, қоғамға да өте қауіпті, әсіресе жаңа қалыптасып келетін демократия жағдайында коррупция ұятқа қалдыруы мүмкін. Мемлекеттік қызметтегі адамдардың сеніміне тазалығына күмен туғызады, сенімсіздік оларға ғана емес, жалпы мемлекет беделіне нұқсан келеді, конституциялық құқықтар тапталыды, заңдылық принциптері бұзылады. Сол себепті ҚР-дың дамуы, одан әрі өсуі тежеледі. Осының барлығы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті заңмен реттеу қажет екенін

көрсетеді. Елбасының Жарлығымен қазір бағыныштыларының сыбайластық әрекет жасағандары үшін басшының жауаптылығы туралы мәселе қойылып отыр. Мұның өзі, сөз жоқ, сыбайластық пен күресте қолданылып жүрген мемлекеттік механизмдегі маңызды да басты элементтерінің бірі болып табылады. Сыбайлас жемқорлық түріндегі қылмыстық істермен табысты күрес жүргізу үшін Сыбайлас жемқорлық түріндегі қылмыстардың мәні мен түрін теория бойынша да, әсіресе тәжірибе жүзінде де анықтау өте маңызды болып оты. Сонымен бірге бұл қылмыстардың жасалуына көмекші болған жағдайларды және оның себептерін ашуға да баса назар аударылғаны жөн. Жыл өткен сайын статистикаға қарасақ, сыбайлас жемқорлық қылмысымен қолға түсіп, тиісті жазасын алып жатқандар қатары арта түсуде. Мұның өзі аталған қылмыспен күрестің нәтижелі бола түскендігінің айқын айғағы. Өтпелі кезеңнің ауыр жылдарында қоғамымызға дендеп еніп, белең алған бұл дертті жою оңай емес. Жең ұшынан жалғасқан жемқорлықпен күреске барша жұрт атсалысқанда ғана жұмыс нәтижелі болып, сыбайлас жемқорлыққа жол жоқ болар еді. Бақыт ТУРАНОВА, Талдықорған қалалық сотының судьясы.

ҰЛЫ ЖЕҢІСКЕ 75 ЖЫЛ

ӨШПЕС ЕРЛІККЕ ТАҒЫМ

9 мамырда Ұлы Жеңіске – 75 жыл толады. Деректерге сүйенсек, 1941-1945 жылдар аралығындағы Ұлы Отан соғысына 35 млн адам, соның ішінде 1,5 млн қазақстандық қатысты. Бұл республика халқының 18 бен 50 жас аралығындағы ересектердің 70 пайызы. Ұрыстардың алғы шебінде Қазақстаннан жіберілген 23 бірлестік, 50 шақты полк пен батальондар шайқасты.

Қазақстандықтар Мәскеу мен Ленинградты жанын қия қорғап, Украина мен Беларусьті, Балтық маңы мен Молдованы азат етуге атсалысты, Берлин шабуылына қатысты. Ондаған мың қазақстандық ерен еңбегі мен ерліктері үшін марапатталса, бес жүзден астам адам Кеңес Одағының Батыры атанды, төрт адам бұл атаққа екі мәрте ие болды, 142 адам Даңқ орденінің толық жинағының иегері атанды. Жауыз фашистердің бетін қайтаруға бастама болған Мәскеу түбіндегі шайқастағы атақты панфиловшы-гвардияшылардың, Жеңіске зор қадам жасауға мүмкіндік берген Сталинград шайқасының, Ленинград қоршауын қақыратудың, Курск доғалындағы атақты танк шайқасының, Одесса мен Севастопольдегі теңіз ұрыстарының, Киев, Минск, Керчь, Брест қамалындағы шешуші ұрыстардың ұмытылмас ерлігі алаулайды. Қазақтың әскери мерейін аспандатқан атақты Бауыржан Момышұлы әрқашан әрбіріміз үшін бірегей үлгі-өнеге ғой әлбетте. Рейхстагтың төбесіне Жеңіс туын алғаш тіккен Рақымжан Қошқарбаевтың тұлғасы неге тұрарлық. Мұндай өшпес ерлік көрсеткен қазақстандықтардың қатары көп екенін біз мақтанышпен айтамыз. Бүгінгі ұрпақ бұл азаттықтың қалай келгенін әрине жақсы біледі. Қазіргі таңда қаншама елдің бірлігінің бұзылған уақытында тату-тәтті ғұмыр кешіп жатқан біз – шынымен де бақыттымыз. Сондықтан қанмайданда қайсарлықпен шайқасып, Ұлы Жеңіске қол жеткізген қаһарман жауынгерлеріміздің өшпес ерлігіне тағзым етеміз. Айнұр СЕЙІЛХАНОВА, Талдықорған қалалық сотының бас маманы.

БҮГІНГІ КҮН ТАҚЫРЫБЫ

МЕМЛЕКЕТ БОЛЫП ҚАЛЫПТАСҚАН 30 - ЖЫЛДЫҢ ІШІНДЕ ҚАЗАҚ ТІЛІ ТӨРДЕН ОЙЫП ОРЫН АЛА АЛМАДЫ. МЫҢ ЖЕРДЕН ҚАЗАҚ МЕКТЕПТЕРІ, БАЛАБАҚША САНЫН КӨБЕЙТІП, ТІЛ ОРТАЛЫҚТАРЫНЫҢ ЖҰМЫСЫН ЖАНДАНДЫРСАҚ ТА АНА ТІЛІМІЗ ОРЫС ТІЛІНІҢ КӨЛЕҢКЕСІНДЕ ҚАЛДЫ.

«Қазақстан көп ұлтты мемлекетпіз» деген желеумен, мемлекеттік тілмен қатар ресми тіл орыс тіліне Ата Заңнан ойып тұрып орын беріп, қазақ тілімен қосақтап қойғанымыз ұлт тілін ұшпаққа шығармады. Міне, соның зардабын күні бүгінге дейін тартып келеміз. Тәуелсіздік алған жылдары «бар жоғы 40 пайызбыз, өсейік-өне-йік, айғайламайық, аттандамайық, көршімен тату болайық, қабағына кірбің түсірмейік, экономикамыз қалыпқа келгенде ұлттық тіл де түлейді», – деп өзімізді-өзіміз жұбаттық. Орыс тілінің шылауында кетіп, мінберлерден ресми тілде сайрадық. Түрі қазақ, тілі орыс шенді-шекпенділер ана тіліне адыра қарады. Іс қағаздың барлығы, қылағы ауыл кеңселеріндегі құжаттар да ресми тілде толтырылды. Бозторғайдай шырылдаған ұлт зиялылары қол жинап, Елбасыға дейін хат жазды. «Жартасқа бардым айғайды салдым, одан да шықты жаңғырық» деп Абай дана айтқандай, жаңғырығымыз жер жарғанмен, ана тілімізге қуат бітіре алмадық. XX ғасырда Алаш арыста-

лысында Тіл басқармасын 2005-2009 жылға дейін басқарып, кейін Нұр-сұлтанға қызметке ауысып, қайтып келіп, тіл басқармасын басқаруды қайта қолына алған Ахмет Кендірбек қыруар шаруаны жүзеге асырды. Кеңселерде мемлекеттік тілде тұралап қалған іс қағаздарына мораторий жүргізіп, кежесінен кейін тартып отырған мекеме басшыларын әкімдік жиындарда сын тезіне алып, сан баяндама жасағанын көзбен көрдік. Сол кезде облысты басқарған Шалбай Құлмаханов та, Серік Үмбетов те, Ахмет Кендірбекке бар мүмкіндікті жасады. Алайда, кеңселердегі іс қағаздарының өрісі ұлғаймады. «мемлекеттік тіл, мемлекеттік тіл» деп жан ұшырғандардың барлығының үндерін шығармай, кейбірін қызметінен айырған ақ үйдегілер мен әкім-қаралар,

жылғы 14 сәуірде №83 қаулысы негізінде Мемлекеттік тілді оқыту орталығы Алматы облысының тілдерді дамыту жөніндегі басқармасының жанынан құрылған-ды. Одан бертінде атауы өзгеріп, «Тіл» оқу-әдістемелік орталығы» коммуналдық мемлекеттік мекемесі болып қайта құрылып, аудандық қалалық 9 филиал ашылды. 2019 жылы 19 аудандық, қалалық филиалдар жұмыс істей бастады. Бір қарағанға мемлекеттік тілді, оған қоса ағылшын, орыс тілін үйренміз дегендерге бар мүмкіндік жасалып жатыр. Мәселен, өткен жылы мемлекеттік тілді оқыту курсына 869 тіл үйренуші қабылданған. Соның 173-і мемлекеттік, 602-і бюджеттік сала қызметкері болса, 94-і жеке тұлғалар екен. Енді осылардың ұлттық құрамына зер салсақ, 415 -і қазақ, 45 -і этнос

ҚАЗАҚТЫҢ ТІЛІ ҚАШАНҒЫ ҚАҒАЖУ КӨРЕДІ?

ры Әлихан Бөкейханов, Міржақып Дулатов, Ахмет Байтұрсынов бастап, үш бәйтеректің бірі де бірегейі Сәкен Сейфуллин Халық комиссарлар кеңесінің төрағасы болып тұрғанда, қазақ тілін, мемлекеттік тілге, кеңсе тіліне айналуына бар күшін салды. Ол осы ойларын жүзеге асырды. «Тар жол тайғақ кешу» заманында ана тілдің мәртебесін көтерген арыстардың ерен ерлігін, тәуелсіздігін қолына алған Қазақ мемлекеті әлі күнге дейін іс қағаздарын толықтай мемлекеттік тілге көшіре алмай отыр. Өткен ғасырда аласапыран заманда ұлттың жоғын-жоқтап, мұңын мұндаған Алаш көсемдерінің көзсіз ерлігіне қайран қаласың. Себебі, ол дәуірде ормандай орыстың қоластында тұрып, кеңсе қағаздарын қазақ тіліне көшіру туралы шешім қабылдау, ұлт үшін басын бөйгеге тіккен арыстар, нағыз арыстан жүректі тұлғалар еді. Ал, тәуелсіздік тізгіні қолына тиген Қазақстанда, үш рет кеңсе қағаздарын кезең-кезеңімен қазақ тіліне көшіру туралы шешім шағарған-ды. Алайда, одан кеңселердегі мемлекеттік тілдің көсегесі көгеріп-көктеп кеткен жоқ. Қағаз жүзінде шығарылған шешім іс-жүзінде жүзеге аспай, аяғына жем түскен тұлпардың күйін кешті. Республика бойынша, 2007 жылы Алматы облысы бірінші болып кеңсе қағаздарын мемлекеттік тілге көшірді. «Әп, бәреке-алды, енді мемлекеттік тілдің аясы кеңітін болды» деп бәркімізді аспанға аттық. Барлық облыста тіл басқармаларында ана тілге жанашыр азаматтар отырды. Басқасын айтпағанда, Алматы об-

ластың байлығын қалтасына басып шетелге қашып кеткен жездеміз «Храпуновша» сөздің басын «Ассалаумен» бастап, баяндама жасағанда ресми тілде су төкпеген жорғадай тайпалды. Іс қағаздары да ресми тілде толтырылып, орыс тілінің мейманасы та-

өкілдері. Оқытылған топ саны 75, сертификат алғандар - 136, куәлік алғандар - 435, анықтама алғандар саны - 25. Ағылшын тілі курсына 462 тыңдаушы қабылданған. Олардың 143-і мемлекеттік қызметкер, 272-і бюджеттік сала және 47-і жеке тұлға. Ұлттық құрамы 433 -і қазақ,

басшыларына тілмаш арқылы Қазақстанда мемлекеттік тілге үстемдік берілгенін, оған құрметпен қарау керектігін нығарлап тұрып айтқан-тұғын. Тапсырма беріп, оның орындалуын өзі қадағалады. Сол Бердібек әкім Жамбыл облысына келгенде жол салып жатқан қытай компаниялары мекемелерінің маңдайшаларына қытай тілінде жазып қойғанын көріп, дереу мемлекеттік тілде жазылуды талап етіп, әрі жергілікті жұмысшылардың жалақысын қытай жұмысшыларымен бірдей теңестіруін міндеттеді. «Тағы бір айналып келгенімде бәрі мен талап еткендей болсын, бұл қазақ мемлекеті» дегеніне жаның сүйінеді. Мемлекеттік қызметтегі әрбір шенді-шекпенді өз ана тіліне, мемлекеттік тілге Бердібек Сапарбаевтай қараса, қазақ тілі қағажу көрмес еді. Парламент мінберіне шығып, депутаттар алдында мемлекеттік тіл аясында сақау баланың күйін көшкен талай шендінің тілі күрмеліп, күлкі болғанын да көріп жүрміз. Бұл күлкі емес, түрпі. Қазақ тілінде қойылған сұрақтарға қазақша жауап бере алмай, алма беттері алаулағандар, қашықтықтан оқытуды «ғашықтықтан» оқу деп, қашықпен махаббатты шатастырғандар ұлт мүддесін қашан ойлайды?! Мемлекеттік тілге кең өріс ашылсын деп Президент Қасым-Жомарт Тоқаевқа 100 мыңнан астам қол жинап, «Ата заңдағы 7-баптың 2-тармағын алып тастап, мемлекеттік тіл туралы заң қабылдау керек» деп ұрандап жатыр. Қазақ тілі өз мәртебесін алғанша, бұл жанайқай толастамайды. Марқұм жазушы, қоғам қайраткері Сағат

Әшімбаевтың 1990 жылдары «Қазақтың ең өзекті мәселесі жер мен тіл, тіл жойылса ұлт жойылады» деп жанұшыра айтқаны ойға оралады. Ұлттық тіл туралы сан абыздар, Алаш арыстарының жар құлақтары жастыққа тимей, жақтары талғанша, қолдары жеткенше сермеген. Ал, бүгінгі Тәуелсіз Қазақстан шенділері ұлт тіліне тікен қадап, өзге тілдің өрісін ұлғайтып, ұлтқа жек көрінішті болып жүр.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев та: «Егемен Қазақстан» газетіне берген сұхбатында: «Ана тілімізді, салт-дәстүрімізді, ұлттық сана-сезімді, береке-бірлікті сақтай алмасақ, келер ұрпақ бізді көшірмейді. Өсіресе, мемлекеттік тілдің мәселесі өте маңызды. Тіл-ұлттың тұғыры, ұрпақтың ғұмыры. Қазақ тілі қазақты әлемге таныта алады. Халықтың тілі халықтың төл құжаты. Біле білсек, ұлттық қауіпсіздік – тілімізді қадірлеуден басталады», - деді. Ендеше, «Ата заңдағы 7-баптың 2-тармағын алып тастау туралы қол жинап ұрандаған қарға тамыры қазақтың үні Қасым-Жомарт Кемелұлының да құлағына жеткені айдан анық. Бұл бап өзгермей, мемлекеттік тіл – қазақ тілі орыс тілінің қолына су құйған өгей бала күйінде қала береді. Ол үшін мемлекеттік қызметке ана тілінде таза сөйлейтін, ұлттың әдеп-ғұрпын, тілін, ділін, жетік меңгерген азаматтар мен азаматшалар ғана іріктеліп алынуы керек. Қайбір жылдары, Президенттік сайлауға Ғани Қасымовты мемлекеттік тіл сынағынан мүдірмей өтті деп қолпаштап жіберген өзіміздің мүйізі қарағайдай қазақ ғалымы еді. Сол Ғани Қасымов күні бүгінге дейін ана тілде шатып-пұтып, шүлдірлеп жүр. Мемлекеттік тіл сынағында Абайдың бір өлеңін айтып, Президенттік таққа таласқан Ғани Қасымовтай қаншама шала қазақ, билік тұтқасын ұстап жүр десеңші...

Айтақын МҰХАМАДИ

сыды. Елбасы Нұсұлтан Назарбаев: «Екі қазақ бір-бірімен қазақша сөйлесіндер» десе де, жиындарда залда 99 пайыз қазақтар отырса да, қазақ тілінде қысқаша ақпарат беріп, орыс тілінде осырылған жылқыдай, тілі тісіне тимей сайрайтын шенділердің бойында өкесінің қаны, Алланның берген жаны, анасының ақ сүті дарыса да ана тіліне неге сонша боркемік болды екен деп қынжыласың. Заңды, адамдардың құқығын қорғайды деген құқық қорғау органдары прокуратура, полиция, соттардың жиындарына барсаңыз да басымдылық ресми тіл орыс тіліне берілген. «Жетім қозы, тас бауырдың» күйін көшкен қазақ тілі өз елінде өгей бала сияқты.

Алматы облысы әкімдігінің 2005

29 -ы этнос өкілі. Байқап отырсақ, мемлекеттік тілді меңгеруге 415 қазақ келген. Енді осылардың арасындағы мемлекеттік салада қызмет атқарғандар ана тілін қаншалықты меңгеріп шықты. Курстан кейін өз беттерімен қазақ тілін жетілдіре алды ма ма, жоқ па? Мәселе сонда. Биылғы жарты жылдықта мемлекеттік тілді оқыту курсына 424, ағылшын тіліне 225, орыс тіліне 14 тыңдаушы дәріс алуда. Жыры мен мұңы бітпеген мемлекеттік тілге тұмсықтарын шүйіре қарап жүрген өзіміздің қазақтың шепенді би шонжарлары. Бәріне бірдей топырақ шашудан да аулақпыз. Мәселен, Бердібек Сапарбаевты ерекшелеп айтуға болады. Ақтөбе облысына әкім болып барғанда, Қытай компанияларының

ГРАЖДАНСКИЕ ОБЯЗАННОСТИ

ПО ВЫЗОВУ СУДА

Ситуации в жизни бывают разные, тем не менее, следует признать, что гражданское общество слабо ориентировано в вопросах судебного производства и повестка лица в суд может стать существенной проблемой и физическое лицо может приобрести статус ответчика, не подозревая о том, что он совершил. В данном случае, в большей степени, поведение лица зависит от его внутреннего состояния, поскольку даже телеграмма или звонок из суда могут стать причиной панического страха себя защищать и идти в суд. Поведение людей, к сожалению, предсказуемо и несложно предположить, что физическое лицо предпримет, когда узнает, что на него подали в суд.

Так как в Республике Казахстан не все

люди знают свои законные права, более половины населения юридически беззащитны и не представляют, что такое исковое заявление и какие последствия могут наступить в случае удовлетворения требований истца. Возникает масса вопросов, в том числе, возможно ли защищать себя самостоятельно или обратиться за помощью к третьим лицам в лице адвокатов?

Порой физическому лицу достаточно знать элементарные действия.

Так, если по почте, либо мобильной связи поступает извещение о явке в суд, необходимо выяснить причину вызова вместо того, чтобы остаться дома и игнорировать приглашение в суд. Извещение носит довольно подробную информацию о том, в качестве кого лицо вы-

зывается в суд, с указанием фамилии судьи, секретаря, номера телефона и кабинета.

Гражданским процессуальным законодательством закреплено право в ознакомлении с материалами дела. При наличии на руках искового заявления можно узнать основания предъявления исковых требований, имя истца и дату судебного слушания. Понимая суть иска, можно делать выводы и оценивать степень риска ответчика. На первоначальном этапе производства уже возможно определить, нужен ли защитник. Заметим, что исковое заявление является основным документом, на основании которого принимается судом дело к производству. Если исковое заявление пришло по почте и ответчик может узнать из него нужную информацию – это положительный момент, но часты ситуации, когда ответчику приходит только повестка в суд и знакомиться с материалами дела нужно самостоятельно.

Процессуальный срок - это отрезок времени, который предусмотрен законом или назна-

чен судьей, в течение которого должно или может быть совершено процессуальное действие. Процессуальные сроки в гражданском процессе очень важны, так как их несоблюдение делает невозможным судебное разбирательство.

Надлежащее извещение ответчика, не явившегося в суд, является основанием для рассмотрения гражданского дела в заочном порядке с учетом доказательств, представленных истцом.

Поэтому, учитывая, что для рассмотрения определенных категорий гражданских дел для суда установлены сроки, в целях реализации защиты своих прав, гражданам необходимо своевременно реагировать на вызов суда в целях правильного разрешения дела.

Маржан САДУАКАСОВА,
судья СМЭС Алматинской области.

ПРОЦЕСС

ПРЕИМУЩЕСТВА СИСТЕМЫ АВФ

Преимущества системы аудио-, видео-фиксация судебных процессов очевидны. Во-первых, аудио-, видеофиксация (далее – АВФ) судебных процессов в реальном времени дисциплинирует всех участников: судью, гособвинителей, адвокатов, а также стороны. Во-вторых, при возникновении спорных моментов, не разрешенных в ходе процесса и вызвавших неудовлетворенность, обе стороны могут обратиться к электронной записи, чтобы убедиться в своей правоте или неправоте. В-третьих, система АВФ служит своего рода страховкой для судей и других лиц, осуществляющих свои служебные полномочия на процессе, в случае преднамеренного оговора или похожих ситуаций. И, наконец, фиксация судебного процесса минимизирует непроцессуальные контакты, а это одна из мер антикоррупционной политики судебной системы.

Одним словом, внедрение АВФ упростит процесс отправления правосудия, позволит оптимизировать и автоматизировать судопроизводство и экономить бюджетные средства. Будут исключены территориальные и орга-

низационные барьеры в отправлении правосудия, соответственно, повысится и международный рейтинг республики.

Участники заседания посредством онлайн-сервиса «Судебный кабинет» могут скачивать записи АВФ. Оперативно просмотреть ход судебного разбирательства можно и по мобильной версии данного сервиса.

Проведение дистанционных судебных заседаний посредством видеоконференц-связи со следственными изоляторами, исправительными, медицинскими учреждениями позволяет рассматривать уголовные дела без этапирования подсудимых, находящихся в следственных изоляторах и местах лишения свободы. Новации позволяют экономить бюджетные средства и исключать непредвиденные риски.

Внедрение АВФ судебных процессов – наглядный результат отвечающего вызовам времени правосудия, основанного на верховенстве закона. Мобильного, прозрачного, доступного.

Азиза СЫДЫКОВА,
ведущий специалист
Талдыкорганского городского суда.

СУДЕБНОЕ РАЗБИРАТЕЛЬСТВО

ПОРЯДОК ПРЕДЪЯВЛЕНИЯ ИСКА

Предъявить иск – это значит обратиться в суд с заявлением, в котором должна содержаться просьба к суду о рассмотрении возникшего спора о праве. Однако, чтобы было возбуждено гражданское дело, недостаточно только дачи в суд искового заявления. Судья должен решить вопрос о принятии его к производству суда в соответствии с законом.

К исковому заявлению необходимо прилагать документ, подтверждающий направление ответчику или его представителю, третьим лицам копии искового заявления и приложений к нему документов; документы, подтверждающие соблюдение досудебного порядка урегулирования спора, если этот порядок установлен законом или предусмотрен договором; ходатайства истца об истребовании доказательств, если доказательства находятся у ответчика или третьего лица; копии устава, свидетельства или справки о государственной регистрации (перерегистрации), если иск предъявлен юридическим лицом.

Предусмотрено, что в случае не соблюдения требований к форме и содержанию искового заявления, а также к требованиям по представлению документов, в частности документа, подтверждающего направление ответчику или

его представителю, третьим лицам копий искового заявления и приложений к нему документов; документа, подтверждающего уплату государственной пошлины; доверенности или иного документа, удостоверяющего полномочия представителя; документа, подтверждающего соблюдение досудебного порядка урегулирования спора, если этот порядок установлен законом или предусмотрен договором;

- иск подлежит возвращению.

Но при этом, следует учитывать, что исковое заявление по вышеуказанным основаниям подлежит возвращению, если будет установлена невозможность устранения недостатков на стадии подготовки дела к судебному разбирательству. Встречный иск может быть предъявлен до окончания подготовки дела к судебному разбирательству. Течение срока рассмотрения и разрешения дела, по которому подан встречный иск, исчисляется со дня окончания подготовки дела к судебному разбирательству по основному иску.

Абзал ШАКУАЛ,
судья Алакольского районного суда.

ЭТИКА

ПРОЯВЛЕНИЕ НЕУВАЖЕНИЯ К СУДУ

В СООТВЕТСТВИИ СО СТ. 1 КОНСТИТУЦИОННОГО ЗАКОНА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ОТ 25 ДЕКАБРЯ 2000 ГОДА № 132-II «О СУДЕБНОЙ СИСТЕМЕ И СТАТУСЕ СУДЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН» СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН ПРИНАДЛЕЖИТ ТОЛЬКО СУДАМ В ЛИЦЕ ПОСТОЯННЫХ СУДЕЙ, А ТАКЖЕ ПРИСЯЖНЫХ ЗАСЕДАТЕЛЕЙ, ПРИВЛЕКАЕМЫХ К УГОЛОВНОМУ СУДОПРОИЗВОДСТВУ В СЛУЧАЯХ И ПОРЯДКЕ, ПРЕДУСМОТРЕННЫХ ЗАКОНОМ.

Правосудие в Республике Казахстан осуществляется только судом. Судебная власть осуществляется посредством гражданского, уголовного и иных установленных законом форм судопроизводства. Проявление неуважения к суду или судье влечет установленную законом ответственность.

Неуважение к суду, выразившееся в неявке в суд без уважительных причин участников процесса и иных лиц по повестке, извещению, уведомлению или вызову в случаях, когда дальнейшее рассмотрение дела в их отсутствие представляется суду невозможным, неподчинении распоряжениям председательствующего в судебном заседании, нарушении установленных в суде правил, а также иные действия (бездействие), явно свидетельствующие о неуважении к суду и (или) судье, – влекут предупреждение либо денежный штраф либо административный арест.

Также предусмотрено ответственность участников производства по делу об административном правонарушении при отказе или неявки участника производства в орган (к должностному лицу), рассматривающий дело об административном правонаруше-

нии, без уважительной причины, обусловившие отложение разбирательства по делу влекут денежный штраф.

В уголовном судопроизводстве за проявление неуважения к суду регламентировано статьей 346 УПК в соответствии, с которой при нарушении порядка в судебном заседании, неподчинении распоряжениям председательствующего, а равно совершении иных действий (бездействия), явно свидетельствующих о неуважении к суду, председательствующий вправе удалить лицо из зала судебного заседания или объявить об установлении факта неуважения к суду в случаях, не содержащих признаки уголовного правонарушения, и наложить на виновное лицо денежное взыскание. Удаление может быть произведено в отношении любого участника процесса или иного лица, кроме обвинителя и защитника. Денежное взыскание не может быть наложено на подсудимого и его адвоката, участвующего в качестве защитника.

Марлен КИРГАБАКОВ,
судья Талдыкорганского городского суда.

ЗАКОН

УДОБНЫЙ СПОСОБ УРЕГУЛИРОВАНИЯ СПОРА

Как всем известно, большинство лиц, считающих, что их права кем-то нарушены, обращаются за защитой в правоохранительные органы и суды. В ходе осуществления физическими и юридическими лицами своей деятельности, пользования своими правами и выполнения обязанностей нередко возникают жизненные ситуации, при которых затрагиваются права и свободы других лиц, которые пытаются их защитить известными им способами. Но немало и таких, которые пытаются урегулировать конфликт иными способами: совершают самоуправство, привлекают третьих лиц для устрашения и запугивания должников, применяют физическое и психическое насилие и т.п. Такие методы защиты своих действительных или предполагаемых прав нередко граничат с нарушениями закона, и как следствие - влекут установленную законодательством ответственность.

Иногда инициатива урегулировать конфликтную ситуацию (спор) исходит от лиц, которые избрали для себя способ зарабатывать на этом деньги. Нередко они, а также и лица, приглашенные конфликтующими сторонами для урегулирования спора, не имеют соответствующего образования и необходимых знаний, их деятельность никому не подконтрольна, они не несут никакой ответственности перед сторонами конфликта даже в том случае, когда свои-

ми действиями навредят им.

В целях создания для граждан и юридических лиц правовой основы для выбора способа разрешения возникшего спора (конфликта), в том числе и без обращения в соответствующие государственные органы, а также в целях упорядочения деятельности лиц, участвующих в урегулировании конфликтных ситуаций (медиаторов) 28 января 2011 года принят Закон Республики Казахстан "О медиации".

Медиация (от англ. mediation - посредничество) по своей сути означает содействие третьей незаинтересованной стороны двум или более другим в поисках соглашения в спорной или конфликтной ситуации, основными принципами которой является добровольность, равноправие сторон медиации, независимость и беспристрастность медиатора, недопустимость вмешательства в процедуру медиации и конфиденциальность.

С применением примирительных процедур любые дела искового производства, кроме дел, вытекающих из публично-правовых отношений, если иное не предусмотрено Гражданским процессуальным кодексом Республики Казахстан или законом, могут быть успешно разрешены.

Асель КАСЕНОВА,
главный специалист-секретарь
судебного заседания
Талдыкорганского городского суда.

КУРЕС

ОСАЛ БОЛУҒА ХАҚЫҢ ЖОҚ

Olympic.kz сайты жаңа жобаны қолға алды. Онда пандемияға байланысты спорттық жарыстар тоқтаған қазақстандық спортшылармен сырласып, олардың өткен спорттық жолын саралайды. Яғни, спортшы өткен шаққа хат жібереді.

«Өткенге хат» әлемдік трендте бар дүние. Онда спортшылар өткенге көз тастап, өзіне хат жолдайды. Сыннан сүрінбеуге, мақсатқа жету жолында жасымауға кеңес беріп, өмірін өзгертуге себеп болған жайтпен бөліседі. Қазақстандық жобаны қолға алушылар үлгі тұтар спортшының ақыл-кеңесі кейінгі балауса спортшыларға көп ес қатады деп есептейді. Әуелгі хатты талантты балуан, болашағынан үмітті спортшы Елдос Сметов жазыпты.

«Сәлем, 17 жастағы Елдос! Дәл қазір сен арман жетегімен Алатау бөктеріне келдің. Әулиеата жерінен шыққан жас балуанға жанұясы мен бауырлары және бапкері үміт артуда. Ал қалғандары қазақ спортының

жарық жұлдызы атанарыңды сезбейді де. Енді, сен мені тыңда, оқы, құлақ тұр. Мұны саған 27 жастағы қатееге, қатерге толы жолды жүріп өткен, бір мақсат, бір мүдде жолында келе жатқан Елдос жазып отыр...» – деп бастаған спортшы хатын. Өз кезегінде жүріп өткен спорттық ғұмырын бір шолған балуан осы барыста жіберген қателіктер мен қиыншылықтарды 17 жастағы Елдосқа үлгі етіп, одан шығудың жолын сілтейді. Жеңіліске мойын ұсынбауға, жеңістің буына мастанбауға шақырады. Спортшы үшін отбасының қаншалықты қымбат болғанын еске алады. Әкесінің бір ауыз сөзі үлкен спортқа қайта келуге әсер еткендігін жазады.

«...Сен нағыз үздіксің. Ал үздіктерге осал болуға жол жоқ. Сен үшін ел намысын абыроймен қорғау – ең үлкен бақыт. Қазақ жанкүйерінің қуанғанын көру үшін жылдар бойы дамып таппадың. Тұғырда қасқайып тұрып, еліңнің әнұранын тыңдайтын уақыт әлі де келеді. Тек соған сенгейсің...» – деп аяқтаған хатын.

А.НАЗЫМ.

ФУТБОЛ

КАРАНТИННЕН КЕЙІН БАСТАЛАДЫ

ҚФФ жағажай футболының жарыстарына қатысты жиын өткізді. Қазақстан футбол федерациясының жағажай футболына жауапты қызметкерлері мен жағажайы футболынан Қазақстан Чемпионаты мен Кубогы, Еуразия лигасының қатысушылары пікір алмасты.

Бұл туралы Қазақстан футбол федерациясының баспасөз қызметі мәлімдеді. Конференцияға Еуразия жағажай лигасының тұрақты қатысушысы павлодарлық «Арман» командасының жетекшісі әрі бас бапкері Болат Әленов, ресейлік «Алтай-Соккер» ЖФК президенті және бас бапкері Михаил Ульянов, Новосибирск қаласының «Джокер» командасының капитаны Павел Шевченко, сонымен қатар, Қырғызстан жағажай футболы федерациясының президенті Нұрлан Ақысбеков қатысты. Тараптар ұйымдастыру жұмыстарының мәселелеріне тоқталды. Еуразия лигасының алғашқы туры Павлодарда, екінші туры Ресейдің Новосибирск қаласында, ал үшінші туры Қырғыз жерінде өтпек. Ресейде барлық спорт жарыстары 31 мамырға дейін тоқтатылған. Бұл мәселеге қатысты Қырғыз елінде шешім 12-мамырдан кейін белгілі болмақ. Келесі күні Еуразия лигасының өкілдері қайта бас қосу жөнінде келісімге келді. Әрі қарай онлайн-конференция жағажай футболынан Қазақстан Чемпионаты мен Кубогында сынға түсетін командалардың өкілдерінің қатысуымен жалғасын тапты.

«Карантин аяқталғаннан кейін жарысқа қатысушылардың дайындығы талқыға түсті. Биыл жағажай футболынан елімізде өтетін сайыстар тартысты болмақ. Қазақстанда спорттың бұл түрі кең танылып келеді. Ел чемпионатына павлодарлық «Арман», «Қапшағай» (Қапшағай), шымкенттік екі ұжым, сонымен қатар Алматы облысының «Малайсары» командасы қатыспақ. Ал, кубок ойындарында бағын сынауға Шымкент қаласынан екі әуесқой команда ниет білдірді.» – деп қорытындылайды ҚФФ бұқаралық, балалар-жасөспірімдер және әйелдер футболының бас маманы Азамат Кенжеғұлов.

OLYMPIC.KZ.

ҮСТЕЛ ТЕНИСІ

ITTF теннисінен өтетін турнирлерді жазға дейін тоқтатты. Халықаралық үстел теннисі федерациясының атқарушы комитеті covid-19 індетіне байланысты біраз шешім қабылдады.

ЖАЗҒА ҚАЛДЫ

Ұлттық олимпиада комитеті осындай ақпаратты таратты. «Атқарушы комитеттің шешімімен, үстел теннисінен өткізілетін іс-шаралардың барлығы 2020 жылғы шілденің соңына дейін тоқтатылды. Сондай-ақ, ардагерлер арасындағы турнирлердің барлығы 2020 жылдың соңына дейін өткізілмейді. Ал Оңтүстік Кореяның Пусан қаласында өтуі тиіс командалық әлем чемпионаты туралы нақты шешім 2020 жылдың маусым айында қабылданады. ITTF атқарушы комитеті 2 маусым күні тағы жиын өткізетінін естеріңізге саламыз», – делінген хабарламада.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

БОКС

БРИТАНДЫҚ
MATCHROOM BOXING
ПРОМОУТЕРЛІК
КОМПАНИЯСЫ БЕЛГІЛІ
ҚАЗАҚСТАНДЫҚ
КӘСІПҚОЙ БОКСШЫ
ДАНИЯР ЕЛЕУСІНОВ
ТУРАЛЫ ҚЫСҚА
МЕТРАЖДЫ КИНО
ТҮСІРДІ.

КИНО ТҮСІРІЛДІ

Бейне-сюжетте Елесіновтың спортқа қалай келгенінен тартып, оның атағы шыққан кәсіби боксшы болған кезеңдері түгел қамтыған. Тіпті боксшының жеке өмірі де кадрдан сырт қалмаған. Фильмде Данияр туралы мықты бокс майталмандарының пікірлері де берілген. Туындының трейлер нұсқасы қазір әлеуметтік желілерге жарияланып көпшілік қауымға ұсынылды. Matchroom Boxing промоутерлік компаниясы осыған дейін де әлемдік аренада жүрген мықты боксшылар туралы деректі-фильмдер желісін түсірген. Бұл жолғы компанияның таңдауы Елеусіновке түсіпті. Осының алдында тағы бір отандасымыз, даңқты боксшы Геннадий Головкинмен де бірге жұмыс жасағаны мәлім.

Айта кету керек Елеусіновтің кәсіби мансабына келер болсақ, ол келесі жекпе-жегін бұрынғы әлем чемпионы, намибиялық боксшы Джулиус Индонгоға (23-2, 12 КО) қарсы өткізуі керек болған. Әлемдік пандемияға байланысты кездесу кейінге шегерілді.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ШАХМАТ

МӘРЕСІНЕ ЖЕТТІ

Шахматшылардың онлайн-турнирі аяқталды. Жүлде қоры 250 мың АҚШ долларын құраған «Magnus Carlsen Invitational» онлайн-турнирі өз мәресіне жетті.

Кіл мықтылар шеберлік байқасқан жарыста әйгілі Магнус Карлсенге тең келер ешкім табылмады. Әлем чемпионы деген атағы бар 29 жастағы Норвегияның мақтанышы финалдық бәсекеде Хикару Накамурадан айласын асырды. Есеп – 2,5:1,5. Сондай-ақ айтулы онлайн-турнирде ресейлік Ян Непомнящий, ирандық Әлиреза Фируджа, нидерландтық Аниш Гири,

қытайлық Лижэнь Дин, америкалық Фабиано Каруана және франциялық Максим Вашье-Лаграв сынды шахматшылар бақ сынаған еді.

Сонымен қатар, өткен Қазақстан мен Сингапур жасөспірімдері мен 12, 14, 16, 18, 20 жасқа дейінгі қыздар құрамалары арасында өткен халықаралық онлайн матчта қазақстандықтар жеңіс туын желбіретті. Матчтың жалпы есебі 14:6 қазақстандық шахматшылардың пайдасына шешілді. Құрама сапында 2020 жылғы Қазақстан чемпионатының жеңімпаздары мен жүлдегерлері өнер көрсетті. Матч қорытындысы бойынша, біздің жасөспірім ұлдар 11.5:8.5 есебімен жеңіске жетті. Айта кету керек, матч Қазақстан мен Сингапурдың ұлттық шахмат федерацияларының және Қазақстан Республикасы мен Сингапур Республикасы елшіліктерінің қолдауымен өтті.

EGEMEN.KZ.

ОН ЕКІНШІ СӨЗ

175

Кімде-кім жақсы-жаман ғибадат қылып жүрсе, оны ол ғибадаттан тыюға аузымыз бармайды, әйтеуір жақсылыққа қылған ниеттің жамандығы жоқ қой дейміз.

Ләкин, сондай адамдар толымды ғибадатқа ғылымы жетпесе де, қылса екен. Бірақ оның екі шарты бар, соны білсе екен. Әуелі – иманның иғтиқатын махкамлемек керек, екінші – үйреніп жеткенше осы да болады ғой демей, үйрене берсе керек. Кімде-кім үйреніп жетпей жатып, үйренгенін қойса, оны құдай ұрды, ғибадаты ғибадат болмайды. Уа-ләкин, кімде-кім иманның неше нәрсе бірлән кәмәләт табатұғынын білмей, қанша жерден бұзылатұғынын білмей, басына шалма орап, бірәдар атын көтеріп, оразашыл, намазшыл болып жүрген көңілге қалың бермей тұрып, жыртысын салғанға ұқсайды. Күзетшісіз, ескерусіз иман тұрмайды, ықыласыменен өзін-өзі аңдып, шын діни шыншылдап жаны ашып тұрмаса, салғырттың иманы бар деп болмайды.

БІЛГЕНГЕ МАРЖАН

АУА ЫЛҒАЛДЫҒЫ ЖАЙЛЫ НЕ БІЛЕМІЗ?

Ауа ылғалдылығы – көпшілік аса мән бермейтін өлшемнің бірі. Алайда үйдегі жағымды атмосфера кейде осы өлшемге де байланысты келеді. Қолайлы ауа ылғалдылығы қандай болуы керек және өте ылғал немесе құрғақ ауа несімен қауіпті?

Ауа температурасы секілді оның ылғалдылығы да үйдегі жағымды атмосфераның маңызды белгісі болып табылады. Егер үйдегі ылғалдылық көрсеткіші қалыпты жағдайдан өзгеріп тұрса, ол адам денсаулығына кері әсер етуі мүмкін. Бұл көрсеткіштер санитарлық ережелермен және нормалармен бекітілген. Бөлменің ылғалдылық деңгейін тексеру оңай. Қажет болса, үйдің микроклиматын жақсарту да қиын емес.

Ылғалдылық – температура секілді тұрақсыз коэффициент. Ол мерзім, тәулік уақыты, жиһаздардың орналасуы, жөндеу жұмысы және басқа да факторларға байланысты өзгеріп тұрады. Бұл өзгерістердің әсерінен үйдегі адамдардың, бөлме гүлдерінің және жиһаздардың жағдайы да өзгереді.

Қыста жылытқыш құралдар іске қосылған кезде көптеген үйдің климаты өте құрғақ болып кетеді. Ағза көбірек ылғал жоғалта бастайды, ол иммунитетке өз әсерін береді. Сондай-ақ құрғақ ауа сыртқы келбетке және жалпы денсаулыққа жағымсыз әсер етеді. Жазда да ыстықтың кесірінен ылғал жетіспеуі мүмкін. Ол туралы жапырақтарының ұшы сарға бастаған бөлме өсімдіктері, синтетикалық маталардың электрленуі мен хал-жағдайыңыздың нашарлай түскенінен байқауға болады. Сол себепті, дер кезінде шара қолдану арқылы бөлменің қалыпты температурасын сақтауға аса көңіл бөлу қажет.

ҚЫЗЫҚТЫ ДЕРЕК

МИ ТУРАЛЫ 5 ЖАҢАЛЫҚ

1. Ми өмір мен қиял арасындағы шекті көрмейді

Сіз ойлаған әр нәрседен ми әсерленеді. Ол үшін қиял мен өмірдің шегі жоқ. Сондықтан плацебо әсері болуы әбден мүмкін.

Егер ми дәрі іштіңіз деп қабылдаса (қант қосылған кәмпіт емес), онда соған сай жауап қайырады. Плацебо ішіп аласыз да, оны аспирин деп ойлап қаласыз, ми бірден ағзаға дене қызуын төмендет деп бұйырады.

Ноцебо да дәл осылай әсер етеді. Бірақ кері бағытта. Егер ипохондрик кешкі жаңалықтарды көріп, жаңа ауру шығыпты дегенді естісе, сол аурудың белгілерін сезіне бастауы мүмкін.

Жақсы жаңалық – егер әлемге жарқын көзбен қарасаңыз, онда өзіңізді бақытты сезінесіз. Қан құрамындағы серотонин (қуаныш гормоны) ерекше көбейе түседі. Әрбір ізгі ой немесе келешек туралы жарқын армандар сіздің ахуалыңызды бүгін және осы жерде жақсартып түседі.

2. Нені көп ойласаңыз, соны көресіз

Не туралы ойласаңыз да, ол сіздің өмірлік тәжірибеңіздің тұғыры болады. Егер жаңа көлік сатып алсаңыз, көшеден осындай маркалы көлікті көп көретін боласыз. Сатып алған соң өз көлігіңіз туралы әлдеқайда көп ойлайсыз. Мұны білудің не маңызы бар? Кез келген күйзелістен шығу үшін ойлау жүйеңізді өзгерту керек. Екінші жағынан, саяси науқанды талдағыңыз келсе, әр түрлі БАҚ-тың жаңалығын қарайсыз ғой. Сіздің пікіріңізге үйлесетінін жақтайсыз.

3. Ми негізінен автопилотта жұмыс істейді

Орта есеппен алғанда адам миы бір күнде 60 мың ойды електен өткізеді. Бірақ соның 40 мыңы жай ой болып қала береді. Оны санаңыздан кеше де өткізгенсіз. Міне, осындай ойлаудан төменшіктеуді ыңғайлы санау, кері ойдың түбіне түсіп кету қиын емес. Мидағы жаман ойды аластау үшін әдеттегі орынды бөтен жағдаймен алмастырып отырудың пайдасы осыдан барып шығады. Жаман ой күйзеліске жетелейді. Адам өзінен өзі алаңдай береді. Тіпті себеп болмаса да үрей бойын билеп тұрады. Сөйтіп иммунитетін күйретеді. Өйткені, ағза бәрінен әсерленеді.

Өз миыңызды жаттықтырыңыз. Санаңызда ылғи жақсы нәрсені сақтауға, көруге тырысыңыз. Неғұрлым көбірек тырыссаңыз, соғұрлым нәтижелі болады. Өмірге саналы түрде қараңыз. Бейсаналы үдерістің бәрін өз қадағалауыңызға алыңыз. Бұл тәжірибеңіз ең соңғы нүктесі – үндемес ойдың бәрі тек жақсылық болатын күнге жету.

4. Алма-кезек өшіп тұру – өмірлік маңызы бар құбылыс

Күні бойы мыңдаған жаман ойдың түнегінде батуыңыз мүмкін. Сондықтан ара-

сында өшіп тұру маңызды. Бұл имундық жүйеге тыным береді. Сіздің деніңізді сау, бақытты ете түседі.

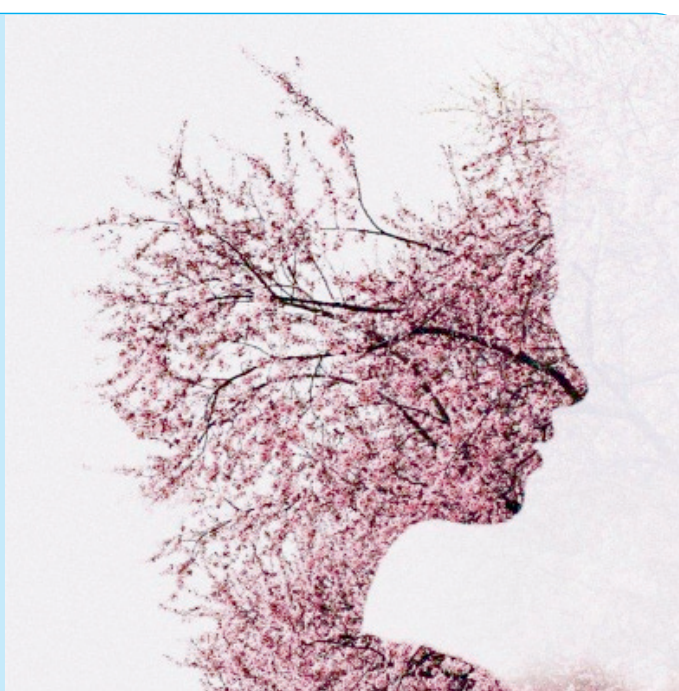
Бірнеше минутқа миды тыншытып әдеттену керек. Оның ең ұтымды тәсілі – медитация. Санаңызды пайдалы, тиімді құралға айналдырады.

Тағы да. Демалыс туралы. Белсенді демалысты таңдаңыз. Шаңғы, дайвинг, тауға шығу. Көргеніңізден көбірек ләззат алған сайын ми тез тазаланады.

5. Миды өзгерте аласыз. Тәни тұрғыда.

Назар аударуға тиісті жұмыспен айналысып жатсаңыз, миыңыз әпсәтте жаңа жүйке талшықтарының байланысын белсенді түзеді. Мұндай үдерісті биологтар нейропластика деп атайды.

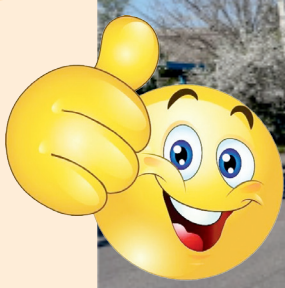
Ол былай жүзеге асады. Арықтай алмаймын деп ойласаңыз, уақыт өткен сайын осы ойға беки түсесіз. Осы бейсаналы ойды: «Мен керемет күйдемін» деген оймен алмастырсаңыз, ми күнделікті сол ойға жаңа нейронды талшықтарды байлай береді. Жаңа мүмкіндіктерді көп байқайтын боласыз. Бейса-

налы түрде жаңа көзқарасқа қадам басасыз. Өз санаңызды өзіңізге бағындыра аласыз. Қалаған нәрсеніңіздің бәріне қол жеткізуіңізге мүмкіндік бар. Бастысы – соған сеніңіз! Өйткені, кез келген физиологиялық үдеріс ойдан басталады. Ой сіздің санаңызда туады.

Аударған Шынар Әбілді

СӨЗ ЖОҚ

Дарабоз ана көшесінің бойы

Сухимов көшесінің сыйқы

Суретті түсірген: А. НАЗЫМ.

Құрылтайшы
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Редакция алқасының төрағасы - ЫРЫМ КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор
Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:

Сарби ӘИТЕНОВА — редактордың орынбасары

Ақтанберді НАЗЫМҰЛЫ — тілші

Алина ГАТУНОК — тілші

Лина АЙДЫНҚЫЗЫ — тілші

Кезекші редактор: А. НАЗЫМ

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: [alatau_gazeti](http://alatau_gazeti.kz)

Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.

Таралымы 5025
Тапсырыс № 435

Индекс 15534